

HRVATSKI glasnik

Godina XIX, broj 10

5. ožujka 2009.

cijena 100 Ft

Foto: Gabriella Schindl

**Pokladni utorak i pokapanje zime,
običaj mohačkih Hrvata,
svjetski poznati Ophod bušara**

Komentar

Intelektualac?

U rječniku hrvatskoga jezika pročitala sam još jednom što piše uz natuknicu intelektualac. Intelektualac je dakle, po rječniku, pod jedan, onaj koji se bavi umnim radom i ima visoku naobrazbu, pod dva, mislilac koji javno djeluje kao moralna i humana snaga u društvu. Ili ti visoko obrazovani čovjek, pod jedan, a pod dva čovjek koji misli.

Hrvatski intelektualac u Mađarskoj, pripadnik ovdašnje hrvatske manjine, dakle Hrvat prije svega, jest onaj koji aktivno živi život manjinske zajednice jer inače teško da će moći biti moralna i humana snaga društva. Intelektualac ne promišlja dnevno politički, s druge strane ma koliko visoko obrazovanje ne daje automatski ulaz u krug intelektualaca. Intelektualac je onaj ravnatelj/ica škole čija djeca ne govore hrvatski jezik, intelektualac je onaj koji ne zna koliko Hrvata ima u Mađarskoj, intelektualac je onaj koji ne poznaje institucijsku bazu Hrvata u Mađarskoj, duhovnu baštinu, povijest, onaj koji misli i razmišlja isključivo mjesno, regionalno, onaj koji ne stvara hrvatsko ozračje u ustanovi na čijem je čelu, onaj koji zlorabi svoj položaj!? Intelektualac ima osjećaj odgovornosti i u nabrojanim i na mnogobrojnim drugim područjima života zajednice, kruga, naroda... Intelektualac se ne vodi dnevnim politikom, ni tračem, on ne sastavlja liste... Moralna i humana snaga u društvu? Da bi tko imao moralnu i humanu snagu u društvu i zajednici, mora imati i uspravnu okomicu, vertikalnu duhu, ponašanja, mišljenja i pripadnosti. Ne postaje se od jednoga do drugoga dana intelektualac, ne rađa se intelektualac posjedovanjem običnoga lista papira. Danas, nažalost, i mediji stvaraju lažne proroke, bez znanja i zdravoga rasuđivanja. Poznati hrvatski filozof Kangrga u jednom intervju kazao je ovo: *Što se mene osobno tiče: Ne želim živjeti u neistini, pa onda to još misaono (filozofijski) potvrđivati kao nešto samo po sebi razumljivo i kao takvo podnošljivo! Želim do kraja svoga života ostati pošten prema sebi samome i Haronovim čamcem prijeći preko Stiksa kao takav! Možda mi tome prijeko, na drugoj obali, bude oprošteno za moju životnu naivnost?! Intelektualac je, kaže Kangrga, par excellence kritičko biće koje nužno reflektira o svim bitnim općim interesima života oko sebe i u svijetu, što znači da intelektualac koji šuti nije intelektualac, nego u najboljem slučaju – inteligent. Intelektualac ne živi u prošlosti ili budućnosti, intelektualac je suvremenik koji sam sebe ne naziva intelektualcem, već ga tako nazivaju drugi, on se kao čovjek svoje sredine sada bori za nešto bolje od onoga što serviraju kako politički tako i kulturni polutani – kaže Kangrga te nastavlja: Svojom kritikom želim pridonijeti tome da se u ovoj zemlji živi i bolje, i humanije, i dostojnije, a to uvijek iznova smeta onima kojima je svagda najbolje u postojećem status quo.*

Moderni intelektualac rođen je u Francuskoj, gdje se tim pojmom nazivaju oni koji se uključuju u javnu raspravu, potičući i moralna i politička pitanja, oslanjajući se pri tome na svoj ugled. Oni se, kao što je govorio Sartre, „miješaju u ono što ih se ne tiče“. Kažu kako intelektualac i ne postoji kao pojedinac, nego tek kao kolektiv, skupina, a obzor je njihova promišljanja cjelokupnost svijeta i vrijednosti koje drže svijet na okupu, naravno, kroz lokalnu aktivnost. I za početak, a ovdje na kraju omiljenija uzrečica moga oca: „Ljudi se gusto siju, a rijetko niču“, pa tako i intelektualci.

Branka Pavić Blažetin

„Glasnikov tjedan“

Sve što je normalno ne mora biti i moralno, izreka je fra Mira Bustruca.

Nalazimo se u teškim društvenim previranjima na koja zasigurno ima utjecaja duboka gospodarska kriza u državi i recesija koja je pogodila svijet. Duboki društveni problemi jačaju ekstremizam i netrpeljivosti, i socijalne i ljudske, klasne, rasne, te se sve više očituju nesnošljivosti u mađarskome društvu. Kažu kako su uvijek za društvene izgrede krivi neodgovorni političari, zastali u vremenu i nesvjesni nužnosti demokratskih promjena i provođenja deklariranih demokratskih tekovina u djelo.

Čovjek voli sebe promatrati kao demokrata i onda kada je autokrat, samodržac. Iza zavjese demokracije provodeći autokraciju, samodržavlje, izbjegava se odgovornost. Nažalost, kao i sve što je slabo i podložno ljudskim utjecajima, i demokracija ima praznih hodova i stranputica, čestih upravo u sustavu „demokratskog“ odlučivanja.

Posljednju izvanrednu sjednicu Skupštine HDS-a odlikovao je nedolazak 25% zastupnika iako su teme dnevnoga reda bile one za čije je izglasavanje bila potrebna kvalificirana većina. Dakle nedolaskom se dovodi u pitanje i rješavanje te donošenje odluka od kojih ovisi i djelovanje HDS-a. Žučna rasprava vodila se oko treće točke dnevnoga reda: rasprava o kupnji nekretnina za Croaticu.

U priloženom dokumentu za raspravu o temi o kojoj se raspravljalo i na prošloj i prethodnoj sjednici Skupštine priložena je i odluka Nadzornog odbora Croatice održanog 25. veljače u Baji, u kojoj između ostaloga stoji: Nadzorni odbor Croatice i predstavnici dvaju (predsjednici) vlasnika jednoglasno podupiru prodaju nekretnina na broju 49 u Ulici Nagymež koje su u vlasništvu Croatice non-profit Kft. i Hrvatske državne samouprave, te kupnju nekretnine u Ulici Nagymež na broju 68. Od vrijednosti nekretnine u vlasništvu Croatice, nakon prodaje 49% što je (trenutno) vlasnički udio Saveza Hrvata u Mađarskoj, taj udio

vrijednosti ubilježiti će se kao razmjerni vlasnički udio u cjelokupnoj vrijednosti nove nekretnine. Nakon prodaje Savezova dijela i uknjižbe novoga vlasnika nekretnine Savez Hrvata u Mađarskoj odreći će se svog udjela u Croatici Kft. (kao tvrtki) sadašnjih 49%. Croatica Kft. tako će stopostotno biti u vlasništvu Državne samouprave.

Na sjednici Nadzornog odbora u Baji od petera članova Odbora odazvalo se troje te predstavnici dvaju vlasnika. Oni su donijeli spomenutu odluku, o kojoj bi konačnu stav, da bi se ona mogla provesti u djelo, trebali zauzeti Skupština/Zemaljski odbor Hrvatske državne samouprave i Saveza Hrvata u Mađarskoj. Na Skupštini u svezi s tom odlukom rodila se žučna rasprava gdje su najglasniji bili zastupnik Pajrić kao protivnik isključivanja civilne sfere na taj način iz tijeka odlučivanja u Croatici Kft., i predsjednik Baranjskog ogranka Saveza Hrvata u Mađarskoj Ivan Guban, ali i mnogi drugi nisu štedjeli grlo ni riječi. U raspravi je naglašavano kako sve to vodi potpunog marginalizaciji Saveza Hrvata u Mađarskoj u društvenom životu hrvatske zajednice. Nažalost, predsjednik Saveza Hrvata Joso Ostrogonac, ujedno i zastupnik Skupštine, nije bio nazočan iako je toga dana bila sazvana i sjednica Predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj koja se trebala održati neposredno prije Skupštine. Cijelo vrijeme sa strane govornika poticala se rasprava o važnosti i ulozi civilne sfere te su pozivani zastupnici na činjenicu kako su svi oni u klupama Skupštine jer su na posljednjim izborima u nju ušli s državne liste Saveza Hrvata u Mađarskoj. Izgledalo je promatraču da je nastao kratki spoj u komunikaciji predlagača i mišljenja te prijedloga zastupnika. Iskreno rečeno, teško mi je bilo pratiti i razumjeti pobude i namjere koje eventualno proizlaze iz odluke Nadzornog odbora, i svaka čast onim zastupnicima Skupštine koji su bili na visini zadatka prilikom daljnjih prijedloga koji su izglasovani.

Branka Pavić Blažetin

Poziv na II. hrvatski državni malonogometni turnir

U okviru kulturnih i športskih aktivnosti Odbora za mladež i šport, Hrvatska državna samouprava u subotu, 14. ožujka 2009. godine, organizira II. Hrvatski državni malonogometni turnir koji će se, kao i lani, prirediti u Športskom središtu u baranjskome Mišljenju (Kozármisleny). Hrvatski državni nogometni kup tradicionalna je športska priredba Hrvata u Mađarskoj. Državni malonogometni turnir za Kup Hrvata u Mađarskoj pokrenut je lani u organizaciji Odbora za mladež i šport Hrvatske državne samouprave. Uz nastojanje da se okupe ljubitelji nogometa i športa, da se i putem športa bolje povežu regije Hrvata u Mađarskoj, osim športskog nadmetanja i druženja momčadi, cilj je organizatora da se čuje naša hrvatska riječ. Predviđeni su i popratni gastronomski, kulturni sadržaji, uz pjesmu, glazbu i hrvatski bal.

Aktualno

Izvanredna sjednica Skupštine HDS-a

Izabran ravnatelj Zavičaja d. o. o. Donesena odluka o kupnji nove nekretnine za Croaticu

U subotu, 28. veljače, u Uredu Hrvatske državne samouprave u Budimpešti održana je izvanredna sjednica Skupštine na kojoj se raspravljalo o izboru i imenovanju ravnatelja Zavičaja d. o. o. za turizam i rekreaciju te o kupnji nove nekretnine za Croaticu.

Nakon što je utvrđen kvorum, od 39 odazvalo 29 članova Skupštine, na prijedlog predsjednika Miše Heppa, jednoglasno je prihvaćeno da se s dnevnog reda skine rasprava o prihvaćanju Plana poslovanja Zavičaja d. o. o. za 2009. godinu, te da se o njoj raspravlja nakon izbora ravnatelja na idućoj sjednici.

Izabran ravnatelj Zavičaja d. o. o.

Na prijedlog predsjednika HDS-a odlukom Skupštine, uz dva glasa protiv, o prvome dnevnom redu raspravljalo se na zatvorenoj sjednici, stoga ni mediji nisu bili nazočni. Od ukupno pet prijavljenih natjecatelja za ravnatelja Zavičaja d. o. o. četiri su bila nazočna. To su: Ladislav Gujaš, dr. Marko Orović, László Szőlősi i Tibor Radić, a Éva Pécsvári nije se odazvala. Kako saznajemo Skupština je pojedinačno poslušala sve natjecatelje, koji su dobili po pet minuta, uslijedila je rasprava, saznajemo kako se i nije raspravljalo o natjecateljima i njihovim natječajima, nego o mogućnostima i funkciji objekta u Vlašićima na otoku Pagu. Nakon gotovo dvosatne rasprave iza zatvorenih vrata, uslijedilo je tajno glasanje, ali u tri kruga nitko nije dobio potrebnu „kvalificiranu“ većinu (50 posto plus jedan glas od ukupnoga broja Skupštine, pa je Tibor Radić u četvrtom krugu glasovanja izabran i imenovan za ravnatelja Zavičaja d. o. o. za rekreaciju i turizam u Vlašićima na otoku Pagu.

Nakon toga predsjednik Mišo Hepp zahvalio je dosadašnjem ravnatelju Ladislavu Gujašu na njegovu zalaganju oko utemeljenja, pokretanja djelovanja i vođenja Zavičaja, a novoizabranom Tiboru Radiću, koji je imenovan od 1. travnja, zaželio uspješan rad.

Zelena svjetlo kupnji novih nekretnina za Croaticu Kft. i prodaju sadašnjih

Iako bi bilo logičnije da se na zatvorenoj sjednici raspravljalo o drugoj točki dnevnoga reda, dakle o kupnji nove nekretnine za Croaticu, s obzirom da se radilo o gospodarskim, novčanim pitanjima i interesima, a ne o izboru i imenovanju ravnatelja Zavičaja, o tome se raspravljalo na otvorenoj sjednici.

S obzirom da je ovo bio treći pokušaj da se donese odluka o molbi ravnatelja Croatice Čabe Horvatha, predsjednik Mišo Hepp iznio

je međuvremeno nastale promjene oko plana prodaje starih i kupnje novih prostorija, odnosno nove zgrade. Prema tome predloženo je da se prodadu stare prostorije s 330 četvornih metara za 90-ak milijuna forinta, a da se kupe nove, dvostruko veće sa 700 četvornih metara za 120 milijuna, te da Croatica za to uzme 40 milijuna forinta, što će otplaćivati deset godina (s kamatama zajedno 69 189 306 milijuna forinti). Naglašeno je da postoji mogućnost da se iz intervencijskog fonda dobije i potpora za kupnju nove nekretnine, stoga bi kredit mogao biti i manji. Prema sadašnjem udjelu u zajedničkom vlasništvu Savez bi i nadalje imao svoj udio koji mu pripada.

Činilo se prihvatljivim ponuđeni prijedlog premda Savezov Zemaljski odbor još nije donio nikakvu odluku o tome. Strasti je međutim uzburkao, i dotada rečeno pomutio pri predloženom materijalu priloženi dokument odluke Nadzornog odbora Croatice koji je u srijedu, 25. veljače, zasjedao u Baji, u kojem se navodi kako se Savez Hrvata u Mađarskoj odriče svog udjela od 49 posto u Croatici d. o. o. u korist HDS-a, te da će tako Croatica biti u stopostotnome vlasništvu Hrvatske državne samouprave.

Ocijenivši da je nejasno o čemu se želi glasovati, Franjo Pajrić još je jednom ukazao na značaj civilne sfere, to više što su i članovi Skupštine izabrani na listi Saveza Hrvata u Mađarskoj. Kako reče, treba se donijeti odluka koja je prihvatljiva i za Savez jer, prema rečenom, vlasnički su odnosi zamršeni. Na to je upozorila i Angela Šokac Marković koja je rekla da je velik dio Zemaljskog odbora i član Skupštine, stoga neka se ponudi jedna zajednička opcija jer su i ciljevi zajednički. U raspravu se uključio u član Predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj iz Baranjske regije Ivan Guban koji se upitao, ako se može odlučiti bez Saveza, onda zbog čega se želi pitati Savez kada je to gotova stvar. Kako su u svom odgovoru naglasili predsjednik i voditelj Ureda HDS-a, Mišo Hepp i Jozo Solga, ne želi se odlučiti ništa bez Saveza, Skupština će donijeti svoju odluku o prodaji stare i kupnji nove nekretnine, a Savezov Zemaljski odbor svoju. U razmišljanju pomješao se objekt u Nagymezőz ulici i Croatica kao poduzeće u kojem Savez ima svoj dio. Nakon što u prvome krugu, zbog osam suzdržanih glasova, nije proglašavana, odluka da ravnatelj može pregovarati o prodaji postojećih odnosno kupnji nove zgrade, prihvaćena je tek kada je

dobano da se pri tome ne može oštetiti Savez.

Među raznim pitanjima Jože Đuric iz Pomurske regije potaknuo je kako na temelju primjedaba u serdahelskoj školi udžbenici za niže razrede ne valjaju, te da bi se u Pečuhu, Europskoj prijestolnici kulture 2010. mogao organizirati program Lijepom našom u kojem bi se mogla predstaviti društva Hrvata u Mađarskoj. Dodajmo da je na početku sjednice dopredsjednik Đuso Dudaš predložio da se ponovno potakne pitanje parlamentarnog zastupništva manjina budući da političke stranke pregovaraju o brojčanom smanjenju Parlamenta, te da se o tome donese odluka na idućoj sjednici.

Sljedeća, redovita Skupština HDS-a planira se za 4. travnja ove godine, kada će se osim drugog raspravljati o financijskom izvješću HDS-a i njezinih ustanova, te o izvršenju programa za 2008. odlučivati o natječajima za sufinanciranje djelatnosti mjesnih hrvatskih udruga, samouprava i ustanova, a bit će riječi i o stanju izradbe hrvatsko-mađarskog, mađarsko-hrvatskog rječnika.

bpb

Započinju mise na hrvatskom jeziku u Pomurju

Dana 8. ožujka u 11 sati u serdahelskoj crkvi Srca Isusova bit će misa na hrvatskom jeziku; služit će ju Blaž Horvat, rektor katedrale u Varaždinu, i mjesni župnik István Marton.

Bjelovarci u Mađarskom parlamentu

ZAGREB – Državni tajnik za europske integracije u Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske Davor Božinović primio je u utorak, 24. veljače 2009. godine u posjet državnog tajnika Ministarstva vanjskih poslova Republike Mađarske dr. Jenoa Fallera. Govoreći o hrvatskim prioritetnim vanjskopolitičkim ciljevima - ulasku u EU i NATO – državni tajnik Božinović izvijestio je sugovornika o trenutnoj situaciji, izrazivši uvjerenje da će Republika Hrvatska postati članica NATO-a u predviđenim rokovima te očekivanje da će pregovori s EU uskoro biti nastavljeni. Naglasio je odlučnost Hrvatske da nastavi sa započetim reformama koje se provode za dobrobit hrvatskih građana. Državni tajnik Faller izrazio je razumijevanje za hrvatsku poziciju glede trenutne slovenske blokade ulaska Republike Hrvatske u NATO i EU. Naglasio je da Mađarska, kao zemlja čiji je interes što skoriji ulazak prijateljske zemlje kao što je Hrvatska u NATO i EU, sa zanimanjem prati situaciju. Sugovornici su konstatali postojanje izvrsnih odnosa između dviju prijateljskih zemalja, što potvrđuje i predstojeća zajednička sjednica vlada Mađarske i Hrvatske koja će se održati 26. ožujka 2009. godine. (mvpei)

SIÓFOK, ČAKOVEC – Poradi snaženja rada Euroregije Mura-Drava, međimurski župan Josip Posavec sa svojim je suradnicima 26. veljače boravio u službenom posjetu gradu Siófoku, gdje su ga dočekali predsjednik Skupštine samouprave Šomođske županije Attila Gelencsér i gradonačelnik Árpád Balázs. Na radnom sastanku bilo je riječi o jačanju prekogranične suradnje, te je prihvaćen prijedlog međimurskog župana da se poradi na jačanju i proširenju Euroregije Mura-Drava. Međimurski je župan svojim domaćinima uputio poziv u Čakovec, gdje će 1. travnja 2009. službeno predstaviti i otvoriti IPA program prekogranične suradnje Hrvatske i Mađarske za razdoblje do 2014. godine, što financira Europska Unija. Poziv je prihvaćen, a taj bi susret ujedno trebao biti iskorišten i za usvajanje strategije daljnjih aktivnosti Euroregije. Boravak u Siófoku iskorišten je i za uzvratni posjet tvrtki DRV koja se bavi vodoopskrbom i odvodnjom, pa su u Mađarskoj bili i predstavnici tvrtke Međimurske vode, Josip Zorčec i Dario Ban. Upoznajući se s radom tvrtke i izmijenivši vlastita iskustva, i taj je dio izaslanstva zaključio da postoje brojna područja moguće suradnje, te da će se uspostavljene veze iskoristiti i nastaviti razvijati u tom smjeru.

U organizaciji Europskog doma Bjelovarsko bilogorske županije, 24. veljače upriličen je Radni posjet Parlamentu Republike Mađarske. U izaslanstvu je bila, kao predstavnik Hrvatskog sabora, saborska zastupnica Karmela Caparin, jer je projektu Baltičko-jadranske vertikale, kojim se grade putovi suradnje između Baltika i Jadrana, i Hrvatski sabor dao potporu. Član izaslanstva je i Snježana Pašalić, predsjednica Saveza za pravedno društvo. U izaslanstvu su bili i Franjo Pajrić, predsjednik Hrvatske samouprave grada Šoprona, i Franjo Grubić, koljnofski načelnik, jer i naši Hrvati iz Gradišća žive na crti povezivanja i izgradnje europskih kuća kao dijelu projekta suradnje na 17. podnevniku (meridijanu). Izaslanstvo su primili bilježnik Parlamenta, zastupnik József Attila Móring i dopredsjednik parlamentarnog Odbora za europska pitanja Matija Firtl, naš Hrvat, zastupnik izborne jedinice Šopron i okolica.

Osim razgledavanja Parlamenta pribivali su i sjednici Parlamenta. Cilj je posjeta, kako naglašava Stjepan Kos, predsjednik Bjelovarskog centra za razvoj civilnoga društva, upoznat se s radom Mađarskog parlamenta, s njegovom suradnjom s civilnim sektorom, načinom komunikacije s nevladinim organizacijama i građanima, uvažavanjem inicijativa građana prilikom donošenja zakona, odnosom Parlamenta i izvršne vlasti te načinom rada i djelovanja zastupnika. Predstavljen je projekt Bjelovarskog centra za razvoj civilnoga društva «Baltičko-jadranska vertikala» koji je naišao na veliko zanimanje u svim gradovima u sedam država između Jadrana i Baltika. Ovaj je projekt u potpunosti uskladi s „Initiative of the Central European Transfer Corridor” (CETC). Inicijativi (CETC) željeli bi pridružiti i ove županije: Bjelovarsko-bilogorsku i Koprivničko-križevačku. Varaždinska županija već je uključena u CETC, veli Ivan Čurić, predsjednik Europskog doma Bjelovarsko-bilogorske županije.

Još prije posjeta Parlamentu, hrvatsko je izaslanstvo posjetilo izdavačku kuću Croatica, što nije bilo predviđeno u radnome planu, međutim bilo je vrlo korisno potrošeno vrijeme. Naime zastupnica Sabora, članci

civilnih udruga i novinari prilikom izlaganja Čabe Horvatha mogli su se upoznati s radom naše medijske kuće, s mnogim izdanjima, ali i s problemima. Među ostalim bilo je govora i o Hrvatskome glasniku, našem tjedniku, i o mogućnostima njegove obnove i prilagodavanju današnjim zahtjevima.

Kako je za Hrvatski glasnik izjavio Franjo Pajrić, boravak u Budimpešti iskorišten je i za posjet Veleposlanstvu Republike Hrvatske gdje ih je primio Veleposlanik Ivan Bandić, s kojim su se zadržali u dvosatnom razgovoru. Pajrić je između ostaloga kazao:

Vrlo je korisno voditi takve razgovore jer se na taj način izravnim putem doznaje za život i probleme naše hrvatske zajednice u Mađarskoj. Doktorica Caparin, čelni ljudi civilnih udruga i novinari prenijet će svoja iskustva našim sunarodnjacima u Hrvatskoj i posvjedočiti potrebu za profesionalizacijom bavljenja manjinskim pitanjem, jer se radi o biti ili ne biti Hrvata u Mađarskoj.

Živimo u vrlo osjetljivom razdoblju kada nema vremena za daljnje čekanje.

Veleposlanik Bandić je istaknuo da nije daleko vrijeme kada će se hrvatska manjina izvan domovine pojaviti i u državnom proračunu kao posebna stavka jer je procedura oko toga već praktički završena.

Na taj će se način pokušati nadoknaditi nastali dug i izgubljeno vrijeme od umalo dva desetljeća i dignuti hrvatsku manjinu na rang koji joj pripada i kada se radi o često spominjanoj funkciji mosta između dvije države. Mađarska i Hrvatska imaju tako čvrste prijateljske veze i dugogodišnju vrlo dobru suradnju da se mogu slobodno otvoriti i malo osjetljivija pitanja, bez opasnosti da bi se na taj način narušio primjereni odnos dviju država – rekao je dr. Pajrić.

Zastupnica Caparin taj posjet Mađarskoj ocijenila je vrlo korisnim, a informacije će joj olakšati rad u Mješovitome mađarsko-hrvatskom odboru i saborskom Odboru za Hrvate izvan domovine.

Naravno, druženje se nastavlja, i to već 27. ožujka u Bjelovaru na međunarodnom sajmu, gdje će osim ministara i visoko rangiranih političara biti i zastupnici šest zemalja Baltičko-jadranske vertikale. bpb

Visti samouprave Gornjega Četara

Popravljanje seoskih putov će se nastaviti na protuliće

Četarska čuvarnica od septembra je stupila na integraciju sa sličnom ustanovom u Kerestešu. Dokle četarsku ustanovu pohađja 12 mališanov, u Kerestešu je sve skupa devet dice. Mjesna samouprava Gornjega Četara se je lani naticala i dobila dva milijun forintov za nabavu dičjih igračkov, istovrimeno i četarska škola je mogla iz toliko pinez kupiti školska pomagala. Na dvoru čuvarnice je samouprava dala napraviti i park za igranje koji odgovara EU-normi. Oblikovanje dičjega parka je stalo kih 1,3 milijun forintov. Kako nam je nadalje rekao načelnik sela Attila Kratochvill, postepeno se popravljaju seoske ceste, naravno, djela su sad zastala na zimu, ali na protuliće se očekuje nastavak reparature. U prošlom periodu je došlo do nutarnje obnove kulturnoga doma, ujedno i do moderniziranja grijanja. U ovom domu mjesna mladina ima posebnu prostoriju ku su oni sami po svojem

ukusu polipšali, nafarbali i ku čestokrat hasnuju. Već od pol ljeta je otvorena u ovoj zgradi i seoska knjižnica. U biblioteki ukupno imaju oko jezero knjig. Timea Polczer se brine za knjižni fond i za štitelje, kih je jur oko 70. Svaki tajedan, utorak i četvrtak, dvi ure dugo moru odraščeni i dica posjetiti knjižnicu, u koj i pet kompjuterov stoji na raspolaganje skupa s internetskom mrežom, ka je već upeljana i u cijelom selu. Kako smo jur o tom pisali, pred božićnimi svetki su prijatelji iz Siska donesli dragocjeni dar od knjig, devedejkov i cedejkov.

Zahvaljujući ovom daru, baza hrvatskih knjig u ovoj knjižnici je izuzetno pojačana pokidob na polici sve do kraja prošloga ljeta smo mogli prebrojiti samo 60 izdanj na hrvatskom jeziku. Sisački prijatelji su obećali da će za četarsku knjižnicu i nadalje prikupiti veći broj stručnih knjig i školskih udžbenikov, a sve to samo onda ima smisla ako će ta štiva dobiti i zainteresirane štitelje.

-Tiho-

HRVATSKI ŽIDAN – Ov tajedan je izašao prvi broj Židanskoga glasila koje će na ugarskom i hrvatskom jeziku informirati stanovništvo o događaji, priredba i aktualnosti ovoga naselja. Izdavač je Hrvatsko kulturno društvo Čakavci, a glavna urednica Timea Lakotar. Dvomisečnik će na šest stranica obavijestiti o djelu Seoske i Hrvatske manjinske samouprave, o najnoviji visti čuvarnice i škole ter o aktivnosti brojnih kulturnih društav. Zasad je list napravljen jednostavnom tehnikom, fotokopiranjem u črno-bijelom, ali kasnije kani izdavač to djelo predati Croatici d. o. o., kade se jur ljeta dugo štampa i Petroviski glasnik. Besplatno Židansko glasilo je u ove dane zašlo u svaki seoski stan.

KOLJNOF – Društvo Hrvati i Koljnofsko hrvatsko društvo su nariktali dotični tajedan seriju hrvatskih večerov, s profesorom Đurom Vidmarovićem ki je zdavni prijatelj i jedan od najboljih poznavateljev Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj. Utorak, 3. marcijuša, početo od 19 uri je održano predavanje o hrvatskoj povijesti, dan kasnije je peljan razgovor o nedavno preminulom vedešinskom gospodinu Pavlu Horvatu, a 5. marcijuša, četvrtak, je bilo predstavljanje knjige Hrvati u Mađarskoj. Uz ostalo se je na tom zadnjem spravišću zagrebački profesor družio i sa starimi prijatelji u hrvatskom restoranu Levanda.

SUMARTON – U mjesnom Domu kulture će se 8. ožujka s početkom u 15 sati održati redovita Skupština Društva Horvata kre Mure. Na sjednici će članovi prihvatiti izmjene i dopune novog Statuta, birati novog predsjednika, nove članove Predsjedništva te prihvatiti Plan rada i Proračuna Društva za 2009. godinu.

Obavijest

Na HDS-ovoj web-stranici www.horvatok.hu čitamo obavijest veleposlanika Republike Hrvatske u Budimpešti Ivana Bandića za hrvatske manjinske samouprave, hrvatske udruge i ustanove u Budimpešti, Đursko-mošonsko-šopronske, Peštanskoj, Zalskoj i Željeznoj županiji. Veleposlanstvo poziva zainteresirane i podsjeća ih da što prije dostave plan rada za 2009. godinu s molbom i detaljno razrađenim planom za one programe za koje traže potporu, na temelju kojih će Povjerenstvo za dodjelu namjenskih sredstava za prioritetne projekte hrvatske manjine u Mađarskoj za 2009. godinu odlučivati o raspodjeli tih sredstava.

Veleposlanstvo također podsjeća one kojima su odlukom Povjerenstva dodijeljena sredstva za potporu prioritetnim projektima hrvatske manjine u Mađarskoj za 2008. godinu, da ŽURNO dostave izvještaje s računima o utrošenim dodijeljenim sredstvima za proteklu godinu.

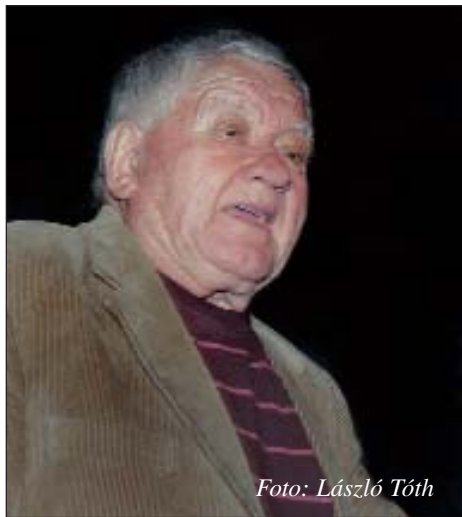

Foto: László Tóth

U čast 80. rođendana koreografa Antuna Kričkovića

„Znam da si rođen
Srid voljene Bačke,
Iz masnijeh brazda.
Nadajan mlijekom
Nane bunjevačke,
Žilam ti kola
Krvca ravničarska,
Što t' ne daje mira
U vatrenom kolu,
Kadgod sitno garska
Tambura zasnira.“

(M. D. B.: Kolu nikad kraja nema...)

Navedene stihove posvetio sam 60. obljetnici profesora u «našoj gimnaziji» odnosno «učiteljskoj», i kasnijeg dragog prijatelja Antuna Kričkovića. Iako su otada prhnule dvije decenije, oni su aktualni i danas. Sve mi se to vrzmalo u glavi približavajući se Palači «Dunav» gdje je u organizaciji Hrvatske samouprave Budimpešte te naših samouprava V. i XIV. okruga, u čast 80. rođendana koreografa, dobitnika Erkelovog odličja i Zaslužnog te istaknutog umjetnika Antuna Kričkovića priređen svečani gala program.

Velika kazališna dvorana pokazala se tijesnom jer su je uzvanici i gosti – ne samo iz Budimpešte već i raznih krajeva tuzemlja – preplavili te su mnogi stojeći, a količina njih tek iz predvorja mogli pratiti događaje na pozornici.

Nazočne gledateljke dvorane, uzvane goste u ime organizatora, među njima veleposlanika Republike Hrvatske u Budimpešti Ivana Bandića, predsjednika Hrvatske državne samouprave, Mišu Heppa, članove Zemaljskog odbora Saveza Hrvata u Mađarskoj te predsjednike regionalnih i mjesnih hrvatskih samouprava pozdravio je voditelj svečanog dijela, urednik Hrvatske kronike Ivan Guban.

Predstavljajući slavljenika rečeno je: «Antun Kričković, plesač, koreograf, umjetnički direktor Hrvatskog umjetničkog plesnog ansambla «Luč», rođen je 19. veljače 1929. godine, u mješovitom narodnosnom naselju Gari, u mirnom suživljenju mađarskog, hrvatskog i njemačkog žiteljstva, štjujući tradicije i čuvajući običaje jedni drugih. Kao seljački dječarac, u ovoj zajednici je usvojio istinske društvene vrijednosti. Štovanje čovjeka, zemlje, prirode, važnost čuvanja tradicija, moć oblikovanja i stvaranja zajedništva. Rodno selo, bunjevačka zajednica, dječji odgoj, otпочetka su pratili njegov život. Do 1954. studira na Visokoj školi tjelesnog odgoja. Budimpešta ga je sa svojom dosada nepoznatim, šarolikim, umjetničkim svijetom opere, baleta, glazbe i kazališta očarala. Za njegov život i stvaralački put odlučujući je bio susret s umjetnicima kao što su poznati koreograf

Miklós Rábai, umjetnik plesa István Molnár i mnogi drugi. Između 1953. i 1954. pleše u sindikalnom ansamblu SZOT. Godine 1955. upoznaje kompozitora Tihomira Vujičića s kojim obilazi naša naselja, počam od Petrovog Sela, Hrvatskog Židana, Sumartona, Mlinaraca, Lukovišća, Santova, Kačmara, pa sve do Pomaza, Kalaza i Batanje, istražujući i sakupljajući folklorno blago. God. 1956. kao profesor Hrvatsko-srpske gimnazije i učiteljske škole, susreće se u Mađarskoj, tijekom turneje gostujućim zagrebačkim profesionalnim plesnim ansamblom «Lado». Nakon dvije godine pleše i postavlja koreografije u Zagrebu. Uz podrške tadašnjeg umjetničkog voditelja u hrvatskim i svjetskim razmjerima poznatog znanstvenika folklora dr. Ivana Ivančana sakuplja folklorne materijale diljem Dalmacije. Godine 1959. utemeljuje Južnoslavenski centralni ansambl. Od 1976. sve do 1990. umjetnički voditelj je profesionalnog ansambla «Budapest» kada postavlja koreografije i Mađarskom državnom narodnom ansamblu kao i za pečuški balet.

Kričkovićeve koreografije izviru iz narodnog plesa koji umjetnik stavlja u službu svoga samostalnog zavičaja. Njegova opsežna koreografija, zemaljsko djelo je balada «Bilo ih je devet», koje oživljava uspomenu na Kosovsku bitku i kojom je na Festivalu komornih plesova ansambala 1964. osvojio prvo mjesto. Zatim su slijedili prikazi grčkih tragedija Elektra, Antigona, Oresteja. Kasnije, 1970-ih, privlače ga pobožne biblijske teme. Vjera, njezino ushićenje i ustrajnost, središnjice su problematike Prvog rata. U kakvom je odnosu čovjek s čovjekom, pojedinac sa zajednicom, zajednica sa pojedincem je područje koje obilježavaju umjetnička djela: Kastor, Polis, Sizif, Mamoriam, Salve, Regina, Carmina Burana, Reakcije i Polovi. Od kraja 70-ih pojačana mu je pozornost prema zavičajnoj kulturi. Oživljuje izvornu družinu rodnoga naselja Gare te ponovo odlazi sakupljati u hrvatska mjesta. U međuvremenu pruža umjetničke instrukcije mnogim našim plesnim družinama, a u ansamblu «Luč»

podučava novije i novije generacije. Prijateljica, muza, nadahnuće tijekom četrdeset godina mu je supruga Marija Silčanov-Kričković, umjetnička voditeljica plesne družine «Tamburica». Uz supružnika, dobitnica je niza umjetničkih priznanja, odličja. Antun Kričković je nositelj etnoodličja Zaslužni i istaknuti umjetnik, a u protekloj godini, na Dan manjina bračnom paru Kričković uručena je nagrada «Pro kultura minoritatum Hungariae».

Slavljenika je prigodnim slovom pozdravio i veleposlanik Republike Hrvatske Ivan Bandić: «Sreli smo se i upoznali davno, godinama, baš kao i – kako vidim ovdje – s mnogim drugim ljudima. On mi je tada rekao: «Mi smo Bunjevci!», mi smo iz istog kamena. Takvog sam ga doživio, i otada, iza svakog susreta, kojih je – hvala Bogu – bilo puno, izlazio sam bogatiji jer on negdje tu nosi u sebi, širi oko sebe, toliko pozitivnosti i ljubavi što me jednostavno oplemenjuje. Zzimam hrabrosti reći da smo mi svi privilegirani da naš bač-Antun ima korijene svog bunjevačkog, hrvatskog naroda i kako je baš iz te male Gare. Malog mjesta, gdje se rodio, koliko je ponio tih najljepših vrednota, ljubavi i topline koje, evo, 80. godina širi oko sebe. Bač-Antune, tvojih 80. ljeta su dio života koji te inspirira, ali mislim da si baš sada došao u neke zrele godine, da nas još sve i dalje obožuješ svojom ljubavlju, energijom, ljepotom tumačenja života, kroz pokret, pjesmu, umjetnost koja vrijedi, jer je samo podarena ljudima poput tebe, i zato, bača-Antune, Bog te blagoslovio i neka te čuva da nam još dugo budeš s nama!» U ime veleposlanstva slavljeniku je predao dvotomni Hrvatski leksikon.

Predsjednik Mađarskog plesnog saveza Gábor Mihályi, u ime Mađarskog državnog narodnog ansambla i Saveza između ostaloga je rekao: «Ukoliko bih mogao zaplesati, bio bi u mnogo povoljnijem stanju, ali da bi riječi bile što preciznije, poslužiti ću se drugom pomoći. Naime i prema nama, za nas ostavljenih oporučnih uspomena, umjetnici antičko-grčke kazališne scene, sistematski su se

sretali sa bogovima. Zapravo nije to moglo biti ni drugačije naime kako bi se bez njih mogao ostvariti misterij scene? Antunu Kričkoviću – kao ostvaritelju scene – bogovi su pokrovitelji. Njihovi dijalozi su višedecenijski ma da je to sumnjičavo, bolje reći, više užareno parničnije povišenog glasa, razmjena riječi negoli tihano, borbeno argumentiranje. I sam Kričković, zašto bi bio baš drugačiji, ta i bogovi su isto tako blagonakloni kao i njihovi učenici, stručni suputnici, prijatelji koji znaju da je sve to samo uzvišen glas i ne drugo, samo vatra, kao opsjednuta žudnja stvaranja, da se učini usklik beskompromisnog izmirenja vjere, za njega ne znači drugo od stvaranja i kazališne scene. Antun Kričković je pretežno emblamatični član i generacijski koreograf uzvišenijeg evropskog formata koji je oplemenio, narodni ples uzdignuo na rang-listu suvremene umjetnosti. Određujuće uspomene pored tradicije i sve više, pored u svojoj originalnosti predstavljene mu koreografije Carmina Burana, iskonske elegije, Polusi, Relacije su općenito vječna remek-djela univerzalne mađarske plesne umjetnosti. Ova duga profesija je za nas primjerna. Primjer kako u pogledu štovanja baštinstva, europstva kao i kompromisnost, netrpeće umjetničkih konsekvencijama i ljudskosti. Kričković kao profesor, sakupljač, koreograf, redatelj, «maestro», tvorac kazališta koji i trenutačno sa nama zajedno stvara kazalište. Baš istu tematsku igru koreografirao Antun Kričković 80. godina. Vidim, postoji to uveliko stoga da li je čudo što, baš kao pri svakoj predstavi, osjećam katarzu. Da te Bog pozivao!

Predsjednica Zaklade za plesnu umjetnost, glavna i odgovorna urednica umjetničkog časopisa «Táncművészet», Zsuzsa Kaán, čestitajući rođendan naglasila je da se uz tzv. «Europsku mađarsku plesnu nagradu» – prema odluci zakladnog kuratorija – najzaslužnijim umjetnicima koji navršavaju 80. godinu, posebno dodijeli «Nagrada za životno umjetničko djelo». Predavajući nagradu, napose je istakla da je koreograf Antun Kričković po redu drugi kojem se uručuje ovo visoko priznanje te da će «Povelja» umjetniku biti posebno predana 9. svibnja u Operi gdje će ansambl «Luč» predstaviti Carminu Buranu.

Slavljenika je pozdravio i direktor Umjetničkog kluba «Fészek», Tibor Galambos emotivnim stihovima.

Uime, i u redovima publike nazočnih kao i nekadašnjih, preminulih plesača ansambla «Luč», Antunu Kričkoviću čestitala je Anne Marosi, te mu predala poklon-tablo sa potpisima plesača-veterana ansambla «Luč».

Predsjednik Hrvatskog umjetničkog plesnog ansambla «Luč», bivši ravnatelj «Naše gimnazije», kolega i prijatelj, Stipan Vujić, Antunu Kričkoviću je prenio pozdrave svih Hrvata koji obitavaju na ovim prostorima.

Slušajući prethodne govornike koji su govorili o umjetničkim zaslugama i uspjesima Antuna Kričkovića, mišljenja je da je slavljenik od rečenih mnogo više uradio, naime naše hrvatsko bogato folklorno blago je uzdigao na europsku umjetničku razinu.

Usporedio je Kričkovića sa svjetski poznatim mađarskim etnomuzikologom Béloom Bártokom koji je – navodno – na temelju očeve majke, inače, Subotičanke, također bio hrvatskog (bunjevačkog) podrijetla, a koja je u Bartókovu obitelj kupila prvi klavir, što je najvjerojatnije pridonijelo umjetnikovom glazbenom umijeću i slavi. Čestitar je istovremeno Antunu Kričkoviću predao plastično umjetničko djelo kipara Tamása Aszonya. Na koncu svečanog dijela rođendanskog slavlja, uz ganutljive riječi, govornicima kao i svim sudionicima rođendanske svečanosti, slavljenik je izrekao svoju neizmjernu zahvalnost.

Drugi dio programa je posvećen neimarnoj umjetničkoj plesnoj radionici koreografa Antuna Kričkovića, pri kojem su se izvele plesne kompozicije ansambla „Luč” kao i folklorne koreografije plesne družine HOŠIG-a

„Tamburica”: Nebeski znak – detalj oratorija ansambla „Lado”, DVD-snimka televizijske postaje Hrvatske kronike o umjetničkom djelovanju pri radioničkim probama, a što je uza stavove kompozicije Carla Orffa uslijedilo krasno djelo Carmina Burana. Pri daljnjima su gledatelji mogli uživati u Šokačkim plesovima iz Baranje kao i u umjetničkom osmišljavanju komponiranog proljetnog običaja „Dodole” te u pjevanju uz gitaru učenika Marka Štajnera. Nakon izvedbe Obreda dalmatinske zaruke predstavljena je DVD-snimka u kojoj se predstavila plesna družina „Tamburica” kao i životna ars poetika Antuna Kričkovića, i da bi se za kraj plesnog programa sa koreografijom Bunjevački svatovi, zapravo postavila kruna na nezaboravni program posvećen u čast 80. rođendana Antuna Kričkovića.

Mnogi gosti kao i uzvanici prelazeći u prostranu prizemnu dvoranu Palače „Dunav”, bili su ujedno i sudionici ovogodišnje hrvatske balske zabave gdje je svirao tamburaški sastav Ladislava Kovačevića „Orašje” iz Vršende.

I na koncu neizostavno treba da se kaže da su organizatori, napose predsjednica i dopredsjednica Hrvatske samouprave V. okruga, gđa Marija Lukač i gđa Mirjana Horvat uložile mnogo truda za što uspješnije provođenje kako rođendanske svečanosti tako i balske zabave, čiji pokrovitelji su ovaj put bili Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Budimpešti, Ivan Bandić, gradonačelnik Glavnogradskog središta, Lipótvárosa V. okruga, Antal Rogán, predsjednik HDS-a, Mišo Hepp kao i predsjednik SHM-a Joso Ostrogonac. Među moralnim i materijalnim podržavateljima su se nalazile hrvatske samouprave II, V, IX. i XIV. okruga, odnosno Hrvatska državna samouprava i Savez Hrvata u Mađarskoj.

Marko Dekić

Maša zadušnica za Miloradića

Zima je i hladan vjetar puše 15. februara, nedilju. Ta dan, 1928. ljeta, je umro gradišćanski velikan Mate Meršić Miloradić, rođen u Frakanavi 1850. ljeta. Kemljanski ljudi idu va crikvu. Hrvatska manjinska samouprava je dala mašu zadušnicu za bivšega farnika i pjesnika. Ta človik, ki su va seli služili pedeset ljet va nevolji, va tugi, va veselji, vridni su da svako ljeto na rodjendan i na dan smrti se spomenemo od nji. Sadašnji farnik Karol Klemenšić su lipo govorili o njemu, ali smo se spomenuli i na sve druge dušobrižnike ki već nisu na ovom svitu. Tako i na Franju Falu kot i na Pavla Horvata, na ke svi Kemljanci misliju ziz čistim i zahvalnim srcem. Čuda ljudi je skupadošlo na svečevanje, a po maši smo svi skupa išli va cimiter i položili vijenac na grob Mate Meršića Miloradića. Onde je nekoliko riči rekla za nje i predsjednica mjesne Hrvatske manjinske samouprave Marija Nović-Štipković. Molili smo za nje, a i jačili pjesme. Zatim su bili svi pozvani va Hrvatski klub, kade smo dalje svečevali. Jako je bila zima, i po programi je dobro spalo i nas zagrijalo rusko žgano, a dobro je bilo viditi da i po toliko ljeti se čuva u srci Miloradićev spomen u Hrvatskoj Kemlji.

Marija Nović-Štipković

BOJEVO – Načelnik Adam Horvat prošlu je godinu ocijenio uspješnom. Svi zacrtani planovi su ostvareni. Bolesnike očekuje suvremena liječnička ordinacija, dostupna i osobama s invaliditetom. Knjižnica, koja je 1993. g. zatvorena, oživjela je zahvaljujući usluzi pokretne knjižnice te mikroregije. Knjižnica ima samostalno radno vrijeme, 5.200 knjiga, internet, četiri računala i konferencijsku prostoriju. Ove godine samouprava namjerava obnoviti dječji vrtić, osnovnu školu i dom kulture, Za ta ulaganja materijalni izvori bi se nabavljali preko natječaja. Očekuju odobrenje i natječaj za izgradnju igrališta.

Godišnja Skupština Vjerske i kulturne udruge šokačkih Hrvata u Vršendi

Novo vodstvo nastavit će s organiziranjem već tradicionalnih programa, ali i novih sadržaja

Vjerska i kulturna udruga šokačkih Hrvata u Vršendi u nedjelju, 8. veljače, održala je godišnju skupštinu na kojoj je prihvaćeno izvješće o lanjskom radu i financijama te planovima za 2009. godinu. Premda skupština nije bila izborna, na poticaj dosadašnje predsjednice Marijane Balatinac dr. Al Emad izabrano je i novo vodstvo.

Marijane Balatinac dr. Al Emad

Bila je to godišnja skupština, ali i prelo. Kako je uspjela priredba?

– Prelo okuplja prije svega stariji živalj, a kao i svake godine, naši su Šokci donijeli kolačiće, kolače, vino, bio je i Orkestar Orašje pa se zaszviralo, zaplesalo, razgovaralo i družilo. Imamo 28 registriranih članova, pošto smo sad primili i nove članove, a inače nas ima i više. Nažalost, ove godine nas je bilo nešto manje, ali lani nas je bilo prepuno. To uvijek ovisi o vremenu, trenutnom raspoloženju.

Zbog čega je birano novo vodstvo?

– Budući da sam ja član Skupštine Hrvatske državne samouprave, i Hrvatske manjinske samouprave, a mi od tih samouprava dobivamo potporu putem natječaja, nisam htjela da se zbog toga što sam ja na čelu udruge, ubuduće ne možemo natjecati. Dala sam ostavku, a za novu predsjednicu izabrana je dosadašnja dopredsjednica Marijana Barjak-tar. Umjesto nje za dopredsjednika je izabran Atila Kovačević, a tajnica je ostala Eržika Vranešić, koja ujedno vodi i pjevački zbor.

Kako ste ocijenili prošlogodišnji rad Udruge?

– Na Skupštini smo raspravljali o prošlogodišnjem radu, o svemu što smo učinili. Treba reći da je pjevački zbor imao jako mnogo nastupa, od Surdukinja, Kozara, Kukinja, Dušnoka do gostovanja u Vukojevcima u Hrvatskoj. Imali smo programima jako bogatu godinu. Prvi put Udruga je samostalno organizirala Susret hrvatskih crkvenih zborova, što je, po mome mišljenju, fantastično uspjelo. Jako su nam bili dragi gosti iz hrvatskih naselja, iz Dušnoka, Mohača, te jedan mađarski pjevački zbor iz Novog Bezdana iz Hrvatske. Zajedno s Hrvatskom samoupravom sudjelovali smo na svim tradicionalnim priredbama kao što su Festival Ovca i ovčji

rep, Šokačko sijelo, naravno, i hodočašće u Šibenik i Zadar.

Što planirate za ovu godinu?

– Što se tiče ove godine, već imamo neke pozive. Mi smo mislili da će HDS organizirati državno hodočašće u Santovu, ali kako će ono biti u gradišćanskom Koljnofu, odlučili smo da ćemo samostalno organizirati to hodočašće. Želimo organizirati tradicionalno hodočašće na Sveto Trojstvo Judskoj Gospi. Ove godine planiramo prvi put hodočašće u Međugorje i u Dubrovačku biskupiju. Tako da je program dosta bogat. Budući da je mjesna samouprava uzela iz naših ruku festival Ovca i ovčji rep, izgleda da se ove godine druge manjinske samouprave ne žele uključiti u to, možda ćemo vratiti taj festival, a ako ne, onda ćemo u kolovozu organizirati piknik u Orašju ili nešto slično, samo za Hrvate-Šokce. U roku od dva tjedna planiramo Forum hrvatskih samouprava mohačke mikroregije o planovima, što želimo zajedno organizirati. Postavilo se Pranje na Dunavu, naša udruga bi se uključila u to svojim pjevačkim zborom. Imamo i više poziva. Nadamo se da ćemo nastupiti i u Santovu na Susretu prijateljskih naselja i svečanosti doselidbe šokačkih Hrvata, a pozvat ćemo i goste iz Piškorevaca. U listopadu ćemo organizirati, u sklopu jubilarnog 15. Šokačkog sijela, Susret crkvenih zborova, a poslije podne kulturni program. Bit će to velika svečanost crkvenog i kulturnog karaktera.

Nismo spomenuli financije. Na koji način, iz čega se financira vaš rad?

– Budući da još ne možemo na natječaj parlamentarnog Odbora za ljudska prava, nacionalne i etničke manjine i vjerska pitanja Parlamenta, jer ne udovoljavamo uvjetima o tri godine djelovanja, ne možemo dobiti ni 1% potpore na osobni dohodak, ostaje nam samo prihod od članarine, i drugi natječaji. Naš rad od početka redovito podupire mjesna Hrvatska manjinska samouprava, ali predajemo i razne druge natječaje. Lani su nas podupirali Skupština HDS-a, dobili smo 80 tisuća, Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine koja nam je dodijelila gotovo 200 tisuća forinta, a Županijska hrvatska samouprava podupirala nas je sa 70 tisuća. Snalazimo se, uskoro će biti raspisani novi natječaji, a nastojat ćemo od toga i ove godine sve više iskoristiti.

S. B.

Otvorena kazališna sezona u Gradišću

Petrovski Dragi rodjaki u akciji

Kad Petrovo Selo igra u svojem vlašćem teatru, napuni se dvorana Kulturnoga doma, a tako je bilo i 22. februara, nedjelju uvečer. Ovput su igrokazači jedan, jur od Klimpušanov poznati, kusić iscenirali i zavježbali iz pera Hermine Standler, u prevodu dr. Štefana Geošića, u režiji Ane Škrapić-Timar. Dragi rodjaki u četiri čini nam vjerno predstavljaju kako se ponašaju davno vidjeni rodjaki ki bi svi hteli jerbati, i kako se zna minjati ljudski karakter kad ide za bogatstvo, imanje i vlast. Ov, još i u današnjem svitu jako aktuelan igrokaz, lako bi mogao biti točan scenarij i kod pojedinih familijov, u ki ide za nasljedstvo i to tako da bi za pineze i za imanje svi zgrabili, a kad je tribi pomoć nigdir nikogar. Tako i u stan krčmara Tome Kamenića (Andraš Handler) redom dospenu rodjaki ki štimaju da je vlasnik mahnuo i ostavio je za sobom veliko imanje, krčmu i lipe sanje za one ki su pozvani na preštenje teštamenta, dokle se lukavi Kamenić obličje za gluhonimoga i cijelo vrime je na pozornici, bolje rečeno u stanu da spozna kakovi su zapravo njegovi najbližnji. S ovom akcijom su poznati djelači krčme sluga Franci (Zoltan Kurcz) i njegova žena Roska (Ana Geošić-Neubauer) a i konobar Bertl (Imre Kapitar). Dokle dojdu gosti, Franci prezentira kako se po receptu žene napravi po muškom razmišljanju kolač. U šalnoj sceni u tisto nutrazajde citrona u cjelini kot i jajce, majorana, papar, gips pak još kočesa – teško je to sve izdržati prez grohotanja to spametno slastičarstvo sluge Francija, naravno u izvrsnoj glumi. U trenutku svisnoga pripravljanja toga pečenoga, upade u stan Kata Ukrasnić (Terika Milišić-Szabó), po vlašćoj misli pobožna, iskrena i jedina žena ka bi zaistinu tribala dobiti jerb pokojnoga Jandrija. U nje oči su svi drugi rodjaki pokvarenjaki i čemernjaki, a da svakomu volja projde od jerbanja kartom izvidi budućnost da bi jerbač za dva tajedne po jerbanju lako mogao umriti. Kad dojde hižni par Glavanić, napuhnuta i zlovoljna Vilma (Klara

Harangozo) s jednostavnim, podložnim mužem Augustinom (Petar Temmel) onda nek nastane veselo u dvorani, pokidob tako besramno prezentiraju razuzdanoga, pohlepnooga, grabežljivoga para da to je pravo čudo. Oni bi iz krčme veljek napravili lokal, kafić svaki po svojoj volji, a gluhonimoga Miha bi zramali van u komoru jer tomu je preveć i kava i kolač za ručenje. Oto Pomazanić (Albert Handler), Rita Nadatić (Gabika Garger) i nje brat Edi (Joška Harangozo) svenek se najdu u trokutu skubljenja i ljubavi, ali svi oni isto tako imaju svoje želje i sanje u slučaju jerbanja. Najneviniji liki ove predstave su Regina Kamenić (Marica Milišić-Moricz) i nje kćerka (Marica Škrapić-Vučjić) ke su skromne i dobre narave i ne pada im napamet da ishasnuju priliku ili da prevaru druge rodjake. Fiškal dr. Stanić Lovre (Laslo Škrapić) otpre prvi dio teštamenta u kom se prepisuje da svi rodjaki moraju ostati osam dana u stanu pokojnoga i da ne moru izajti van iz hiže i svakomu se ostavlja toliko, koliko si je i zaslužio. U medjuvrimenu skoro svi se „spovidaju“ gluhonimomu Mihui a prik toga gazda bar prepозна prave osobine svojih rodjakov. Najveće presenećenje nastane onda kad se otpre pravi teštamenat i sve imanje se ostavlja na Trudu Kamenić i konobara Bertlija ki se čez par dan zaljubu jedno u drugoga a uz to se otkrije da krčmar još nije umro nek je živ, i voljan i za neke životne minjbe da se npr. odseli u novi stan, a morebit kasnije i za ženidbu sa bivšom ljubavlju Reginom Kamenić. Svi ostali rodjaki od razočaranja padaju u

nesvist a neki se i pobludu da se mrtvi goristaju. Dosadašnji glavni igrač Andraš Handler ovom prilikom nije imao prepun tekstov tako cijelu predstavu su dvi žene nosile na hrptu. Jedna med njimi je novo otkriće na petrovskoj pozornici, ka je po 3o ljet nastupala opet, a to je Terika Milišić-Szabo za ku su gledatelji pitali, kade je bila dovidob? Klaru Harangozo smo donedavna mogli viditi samo u manji uloga, a ovput je pokazala da je vridna i za veće zadaće ke je fantastično rješila. Zoltan Kurcz je opet donesao svoju dobru glumačku formu kot i Andraš Handler, naravno u manje zahtjevnoj igri, a i svi ostali glumci su se vjerno našli u svoji uloga. Petroviščani znova su dobili za dar dvi ure temeljite zabave, smiha i novoga doživljaja na osnovi kvalitetne igre i hrvatskoga jezika.

-Timea Horvat-

Delegacija Hrvata iz „Bajskog trokuta“ kod Tita

Završetak II. svjetskog rata donio je niz povijesnih događaja koji su iz korijena promijenili živote pojedinaca i većih zajednica. Poraz i raspad Austro-Ugarske Monarhije mirovnim konferencijom u Trianonu umanjio je teritorij Mađarske rješavajući mađarsko pitanje. No rješavanjem tog pitanja stvorilo se i drugo pitanje: da je na dijelu teritorija koji je pripao Mađarskoj, u tzv. Bajskom trokutu (Subotica, Baja, Sombor), dio hrvatskog stanovništva ostao na području koji je pripao Mađarskoj. Određivanje graničnih linija rješavalo se za zelenim stolom na mirovnim konferencijama, ne baš mnogo vodeći računa o konkretnoj situaciji na samom terenu, kada je trebalo, tamo gdje je moguće, neke odluke mijenjati. Taj je slučaj bio i ostao u svijesti dijela naroda, hrvatskog življa u Mađarskoj, koji je imao i zadržao osjećaj pripadnosti svojim precima.

Dio stanovništva u Gari, Aljmašu, Čavolju, Sentivanu, Baji, Bikiću, osjećajući svoju pripadnost slavenskom korpusu, došao je na ideju da pokuša ovaj dio tzv. Bajskog trokuta, gdje je oko 2/3 stanovništva bilo slavenskog porijekla, vratiti u krilo Demokratske Federativne Jugoslavije, koja je izrasla iz pepela II. svjetskog rata.

Delegacija je zatražila prijem kod maršala Josipa Broza Tita i bila primljena 17. siječnja 1945. g. U delegaciji od petnaest članova nalazili su se predstavnici iz svih mjesta ovog dijela Bačke, koja je pripala 1921. g. Mađarskoj. Na čelu delegacije bili su: poznati delegat AVNOJ-a Nikola Petrović iz Novog Sada, a bunjevačkohrvatsko stanovništvo predvodio je poznati kulturni radnik Antun Karagić, koji je i pozdravio maršala i između ostalog rekao:

„Zato smo došli k Vama, Veliki Maršale, da Vam iznesemo u ime cijelog našeg naroda u Bajskom trokutu da taj narod želi i hoće da živi u okviru demokratske federativne Jugoslavije“.

Antun Karagić je iznio povijesne podatke maršalu o Baji i okolici te naveo da su reakcionarni krugovi na tom dijelu Bačke nastojali da na nacionalnom i ekonomskom polju unište naš živalj, ali naš narod je odolijevao i najvećim naporima reakcionara.

„Oni su nam bili zabranili i to da se nazovemo imenom našim, ali mi smo se održali. Mi Hrvati u Bajskom trokutu svi zajedno hoćemo da se naš Trokut prisajedinimo slobodnoj demokratskoj federativnoj Jugoslaviji. Mađari su nam na mirovnoj

konferenciji 1921. g. pod lažnim podacima oteli Trokut. Ali više neće“.

Karagić je zatim iznio da je naš narod 7. studenog 1944. g. na revolucionaran način preuzeo građansku vlast u Baji i okolici i da se pred licem cijelog svijeta manifestira da je Baja naša, da je Trokut naš. Mađari su tada pobjegli, ali su se vraćali kući i predstavili se kao komunisti. Oni su uvjerali mjesne ruske vlasti da mi nemamo pravo na upravu, pa smo je morali predati onim istim reakcionarima koji su protekle dvije decenije žarili i palili po Trokutu i ugnjetavali naš narod.

„Druže Maršale! U ime napaćenog naroda u Bajskom trokutu mi Vas molimo da nam pružite pomoć da se ta stara Slavenska zemlja, dio naše Bačke, koji ima nadmoćnu slavensku većinu povрати Jugoslaviji.“

Živio naš veliki maršal Tito! Živjela naša dična i junačka narodno oslobodilačka vojska i partizanski odredi Jugoslavije. Smrt fašizmu – sloboda narodu!”

Poslije Antuna Karagića govorila je i Mariška Vidaković, koja je u ime žena iz Bajskog trokuta, napomenula da su bili bez ijedne knjige i novina, da u školama nisu čuli ni riječ na materinskom jeziku, ali ipak su se sačuvali slavenstvu, nadajući se da neće biti zaboravljeni i da će moći uživati slobodu, da će biti dostojne onih sestara koje su žrtvovalе svoj život za slobodu i veličinu Jugoslavije u želji da našu djecu othranimo u slobodnoj Demokratskoj Federativnoj Jugoslaviji.

Poslije ovih pozdrava maršal Tito se rukovao sa članovima delegacije i izjavio da vrlo dobro poznaje povijest i situaciju Trokuta i da

će sa svoje strane učiniti sve što je moguće da se uvaži molba našega naroda.

Prema pokojnom Antunu Mujiću, od koga sam i dobio ovu fotografiju, na njoj se nalaze ove osobe (slijeva nadesno): Lazo iz Aljmaša, neka Aljmašanka, Antun Mujić iz Bikića, Mariška Vidaković iz Čavolja (živi u Murskoj Soboti u Sloveniji), Antun Karagić iz Gare, vođa delegacije, Nikola Petrović ministar industrije (?) iz Novog Sada; Alojzije Babić iz Gare, Gabor Pijuković iz Aljmaša, Vinco Dulić iz Sentivana; neki Garac, Rajić iz Gare (?), Joso Kričković iz Gare.

Zašto se ostali članovi delegacije nisu slikali ili gdje su se tog momenta nalazili, pokojni Antun Mujić u svojim kasnim godinama nije mi mogao objasniti. Vjerojatno mu je izbljedjelo sjećanje. Inače do ovog saznanja sam došao u vrijeme održavanja Bajskih razgovora o Svetom Antunu u Baji polovicom devedesetih godina proteklog stoljeća.

Smatrao sam da jedan ovakav povijesni podatak treba sačuvati od zaborava jer sam duboku uvjeren da jako malo ljudi uopće zna za ovaj događaj, a još je manje ili čak moguće da nema više nikog od aktera među živima.

Ljudevit Vujković Lamić

Subotica, Sv. Markovića 11

E mail: pk78fila@tippnet.rs

Telefon: 024 546 415

P. S.

Ako tko poznaje nekog sa slike, molim da mi se javi.

Na temelju:

Slobodna Vojvodina od 18 siječnja 1945. g.

Trenutak za pjesmu

Lazar Francišković

Ure:

Getsemania
Dvorište Velikog svećenika
Stvarnost Lithostratos
Šimuna Cirenca
Veronikinog rupca
Hrid mjesta gulgulta
Marije i sina Ivana
Disme i Barnabe
Rimskoga satnika
Drama zastora u svetištu
Dan jutra u asafavom vrtu
Susret u Emausu
I inih...
U povijesti.

BUDIMPEŠTA – Izložba hrvatskog umjetnika Slavena Tolja „Retrospektiva bez naziva...” otvorena je 20. veljače u budimpeštanskom Ernst Museumu. Izložba se mogla pogledati do 29. ožujka. Suvremeni umjetnik Slaven Tolj multimedijalni je umjetnik, organizator umjetničkih događanja i kustos koji je nedavno postigao međunarodno priznanje za svoje neprimjetne ready-made objekte, instalacije, fotografiju i performanse koji predstavljaju specifični politički i društveno-kulturni kritičizam.

Slaven Tolj rođen je u Dubrovniku 1946, a ostao je vjeran svome gradu sa specifičnim ugođajem, gdje razvija svoj kreativni i kustoski rad do danas. Toljevi umjetnički počeci bili su pod snažnim utjecajem ratnih događanja. Brojna značajna djela nastala su u odnosu prema vojnoj blokadi Dubrovnika. Ta su djela oblikovala Toljevu specifičnu ekspresivnu strategiju, kao što su dematerijalizacija umjetnih proizvoda, smjeli postupci, modeli i različite modifikacije Duchampova stila. U tom smislu, Tolj slijedi razmjerno liberalnu atmosferu jugoslavenske umjetnosti 70-ih i ranih 80-ih. Tijekom vremena Slaven Tolj proširivao je raspon svog rada, koji je prirodno utjelovljivao ključne teme političke i socijalne transformacije, te radikalne napade globalnih tendencija u strogi posttotalitarni milje. Osim site-specific instalacija ili pseudo-dokumentarnih fotografija, autor se također počeo koristiti medijem performansa, a istodobno i videodokumentacijom kao njegovim rezultatom.

Program Hrvatskog kazališta u Pečuhu za ožujak

15. ožujka 2009, u 11 sati, N. Gernet–T. Gurewicz–D. Foretić: Patkica Blatkica, Martinci

15. ožujka 2009, u 15 sati, N. Gernet–T. Gurewicz–D. Foretić: Patkica Blatkica, Šeljin

19. ožujka 2009, u 18 sati, otvaranje izložbe Gorana Vranića, galerija Csoport(t)-Horda.

20. ožujka 2009, u 19 sati, E. Kishon: Vjenčani list, Kašad

21. ožujka 2009, u 19 sati, S. Mrožek: Emigranti, Kapošvar

26. ožujka 2009, u 19 sati, S. Mrožek: Emigranti, Baja

29. ožujka 2009, u 16 sati, N. Gernet–T. Gurewicz–D. Foretić: Patkica Blatkica, Santovo.

Izložba u Mohaču

Stare bušarske larfe

Na male poklade, u četvrtak, 19. veljače, u gradskome Muzeju «Dorottya Kanizsai» u Mohaču svečano je otvorena prigodna tematska izložba «Stare bušarske larfe», izbor od materijala koji su sakupili mohački muzej i Etnografski muzej u Pečuhu. Svečanost je uljepšao TS „Šokadija” pravim mohačkim šokačkim melodijama, a izložbu je predstavio i otvorio Péter Kővágó, ravnatelj mohačkog doma kulture.

«Ova izložba od kraja 1800-ih do 1960-ih godina prati promjene u bušarskim maskama, od nepoznatih do poznatih drvorezbara i majstora s imenom i prezimenom. Od larfa bez rogova do onih koje su prethodile današnjima. U središtu izložbe nalazi se i predstavnik staroga stila, takozvana trostruka larfa s lutkama, koju je nosio uvijek glavni bušar. Pravo pokladno ozračje dočaravaju nam buše koje su zajahale top i koja sjedi na vrhu

ormara, postavljene u prirodnoj veličini. Na arhivskim fotografijama vidimo pohod bušara iz 1930. i 1936. godine koje je ovjekovječio Kazimir Horváth. Sa starih fotografija može se rekonstruirati stanje otprije 70-80 godina, prije negoli je pohod bušara kao šokačka tradicija postao masovnom i turističkom atrakcijom. Posebna je zanimljivost da je nekada povorka bušara kretala iz dvorišta gimnazije, a na glavnome trgu vidi se zavjetna crkva u izgradnji. Osim izloženih starih larfa, i fotograđa nas vodi u 1960. godine, kada se datira pokretanje najnovije povijesti bušarske tradicije» – reče uz ostalo Péter Kővágó, uz čestitke voditelju muzeja Jakobu Ferkovu i njegovim suradnicima na lijepoj izložbi, zaželjevši svima dobru zabavu za razgledavanje izložbe i za pokladni vikend.

S. B.

Nardanski svati iz 1950-ih ljet

Slika iz arhiva dr. Šandora Horvata

Bal u Salanti

U organizaciji Roditeljske zajednice salantskoga dječjeg vrtića, u tamošnjem domu kulture 21. veljače priređen je tradicionalni godišnji bal. Bal je to dobrotvornoga karaktera čiji su prihod organizatori namijenili potrebama dječjega vrtića. Salantski vrtić pohađa desetak dječice koja su podijeljena u tri odgojne skupine u kojima se uči i hrvatski jezik, naime salantski vrtić jedan je od rijetkih hrvatskih narodnosnih vrtića u Baranjskoj županiji, kazuje za Hrvatski glasnik odgajateljica odgovorna za hrvatske sadržaje Éva Kapitány. Inače voditeljica je tog vrtića Gabriella Török Na spomenutom balu, koji se odvijao uz potporu mjesne Hrvatske samouprave, nazočio je i njezin predsjednik Mijo Štandovar, a jednako tako i svi zastupnici Hrvatske samouprave, okupilo se stotinjak gostiju. Pred zabavu priređen je kulturno-umjetnički program u kojem su sudjelovali polaznici vrtića. Oni su sa svojim odgajateljicama, obučeni u prekrasne hrvatske narodne nošnje, izveli program u trajanju od dvadesetak minuta, a potom su se programom predstavili plesači i svirači KUD-a Marica iz Salante. I roditelji su se spremili s prigodnim programom, na radost svoje djece i iznenađenje odraslih. Obučeni kao robovi, imali su što pokazati. Na samome kraju još jednom su mali polaznici vrtića pokazali svoje plesno umijeće, ovoga puta u mađarskim plesovima. Na balu je do ranih jutarnjih sati svirao Orkestar Podravka iz Martinaca. Kako saznajemo, nije izostala ni bogata tombola, za koju su se pobrinuli mnogobrojni sponzori bala.

bpb

Maškare u Martincima

Pod maskom možemo biti sve što poželimo: bubamara, ptičica u gnijezdu, balerina, snažni vitez, krasna Fiona iz crtanog filma ili jednostavno ona simpatična baka iz susjedstva. Možemo se maskirati i u zločestoga vruga, gusara, vješticu ili strašnoga grofa Drakulu!

Možemo raditi što god poželimo jer, ako se dobro zamaskiramo, nitko neće znati da smo to mi! Neki mališani pripremaju se za maskenbal, fašnik ili maškare gotovo cijelu godinu. Pomno smišljaju što bi to ove godine mogli biti i prikupljaju razne materijale za izradu kostima. Rezultati su uistinu maštoviti jer uz maske djeca obično smisle vesele pjesme i koreografije kojima u povorkama uveseljavaju gledatelje i druge maškare. Fašničke maske katkad su napravljene tako dobro da se dogodi da ni susjed susjeda ne prepozna kad se sretnu.

Potkraj maskenbala završava vrijeme ludorija i započinje korizma, kada se maske spremaju u ormar, i ponovno postajemo oni obični - mi! Kod nas u Martincima dječji (školski) maskenbal se održava već više desetljeća. Ove godine 20. veljače smo priredili taj nezaboravni događaj. Za piće i slatkiše bili su odgovorni učenici osmog razreda. Znatiželjne mame i bake su dolazile vidjeti svoje dijete, unuča kako se na pozornici predstavlja, odglumi svoj repertoar. Djeca

iz nižih razreda su se prurušili u maškare pojedinačno. Učenici petog razreda su bili štrumpfovi, šesti se prurušio u likove iz priče 1001 noć, a učenici sedmog razreda oblikovali su KUD gdje su se djevojke prurušile u mušku odjeću, a dečki su odjenuli „bikle“. Fantastičan smo ples vidjeli u njihovoj izvedbi! Žiri je imao težak zadatak, ali nitko nije ostao bez poklona. Nakon povorke počela je glazba, otvorio je bife koji je mnoge doveo u kušnju; moglo se kupiti i tombole. Ove smo godine imali bogate zgoditke, što su ponudili privatnici i oni koji su željeli da djeca dobiju lijepe i nezaboravne darove.

Erika

Maskenbal u serdahelskoj školi

I u Osnovnoj školi "Katarina Zrinski" održan je maskenbal, koji svake godine već tradicionalno organizira dačka samouprava. Među učenicima nižih razreda koji su svatko u posebnoj maski popularne su maske likova iz crtanih i akcionih filmova. Učenici viših razreda uglavnom se maskiraju ekipno, no ovaj put nisu sudjelovali maskenbalu, naime s nogu ih je oborila teta „gripa“.

Najviše voli običnu olovku

Opasan svijet prirode

Tomislav Turul, učenik 12. razreda Hrvatske gimnazije „Miroslava Krležu“ u Pečuhu, rado crta razne grafike kada ga nešto inspirira. Najomiljenije teme su mu auti jer ih obožava, često i sam kreira njihov izgled, no rado se lati i drugih tema kada ima vremena.

Već kao učenik osnovne škole u Serdahelu, pohađao je kružok crtanja, no, kako reče, tamo su većinom radili bojicama i bojom, a njega je uvijek više privlačila obična olovka, možebitno kombinacija dviju ili triju boja. Crtanje je u gimnaziji pomalo zapostavio, ali ostao mu je hobi. Za naše novine poslao je nekoliko zanimljivih motiva u kojima pronalazimo zbrku našega života, a možda i njegova. Budući da vrlo voli aute, izradio je i izgled auta našega tjednika Hrvatskoga glasnika.

Pod pritiskom

Auto Hrvatskoga glasnika

MALA
STRANICA

Izradila: Dijana Kovačić
iz Ficehaza

NASMIJMO SE ZAJEDNO

Na Drini Čuprija

Pita učiteljica u školi tko je napisao „Na Drini Čuprija“ i kaže, Ivce!

– Ivica će na to: „Nisam ja majke mi“

Učiteljica pukne i odvede ga ravnatelju i kaže:

„Ma zamislite ja pitam tko je napisao „Na Drini Čuprija“, a on mi na to kaže „Nisam ja majke mi“!“

– Na to će ravnatelj: „Pa možda mali i nije“.

– Učiteljica pusti urlik, primi Ivicu za uši i izvodeći ga iz škole sretnu policajca te mu se odmah požali:

„Ma zamislite ja pitam tko je napisao „Na Drini Čuprija“, a on mi na to kaže „Nisam ja majke mi“!“

Odvedem ga ravnatelju koji mi kaže „Pa možda mali i nije“.

– Policajac je zbuñeno pogleda i onda kaže:

„PA DOBRO GOSPOĐO, NA KOGA VI SUMNJATE“.

ANECDOTA IZ DALMACIJE

Dalmatinci

Sjede dva Dalmatinca pod smokvinim drvetom.

Na to će prvi: «Ajme, ča san gladan.»

A drugi će: «Vidi ča lipe smokve vise.»

«Kad bi bar koja pala u usta», kaže prvi.

Odgovori mu drugi: «Ne budi lud, a ko bi je sažvaka.»

Škotice

Susrele se dvije škotske curice pa započele razgovor:

– Kuda ideš?

– Slomila sam zub na češlju pa ću kupiti novi.

– Zbog jednog zuba!?

– Da, ali taj je bio zadnji...

Matematika

Učitelj na satu matematike:

– Ovakvu zadaću još nisam vidio!

Nemoguće je napraviti više pogrešaka!

– Moguće je ako mi pomaže tata!

Fašenjski pondiljak u Nardi

Na škrljači rozmarin u ruki divičica

U Nardi, isto tako kot u susjednom Gornjem Četaru, se još vik drži najlipši fašenjski običaj cijeloga Gradišća, branje rozmarina. Mjesni dičaki i ovo ljeto su se ganuli jačuć po seoski ulica na mesopusni pondiljak, prvenstveno k divojkam. Pojačani u glasu i svirki od petrovskih mladih muzikantov, su išli krez selo, i nanovič su istancali u svakoj hiži žene, kade je nek odrasla lipa rožica za udaju. To je prilika i za to da se ljudi najdu pri ovoj lipoj tradiciji, da se kuša vino, da se malo pomina i dobro se čuti, ako je već jednom vrime za šalu, veselje i mulatovanje. Kako je rekao

Petar Bošić, dičaki u škrljači nisu rado vidjeni samo kod divičic, nek i kot drugih ljudi ke je svako ljeto pozovu, srdačno pogostu i skupa se veselu s mladimi da se nije čisto zgubila iz sela dična prošlost. Ova mladina nima jur laku zadaću kad kani još ljeta dugo sačuvati ovu atraktivnu pravicu, ali dokle moru ići, tako su bar obećali, neće pozabiti na zadnje fašenjske dane. Kako smo doznali, lani je i dičakov već bilo, i na već mjesti su je pozvali, ali hvala Bogu ni ljetos nije neopaženo prošao svetak dušećega rozmarina.

-Tiho-
Foto: Petar Bošić

Iz Hercegovca na domaću premijeru Pišta sluga i tri zaručnjaki ov vikend paradiraju u Hrvatskom Židanu

Kazališno društvo spomenutoga naselja Vas srdačno poziva na domaću premijeru komedije u tri čini, pod naslovom *Sluga Pišta i tri zaručnjaki*, iz pera Joška Weidingera 7. marnjiša, subotu, početo od 19 uru u židanski kulturni dom. Redateljica je Zita Horvat, a za ov šalni igrokaz valja znati da je ov bio prvi kusić kim su Židanci začeli svoju teatarsku

karijeru na gradišćanskoj sceni 1991. ljeta. Uza to su se dotični igrokazači projdući tajedan, prvi put s velikim uspjehom predstavili na 15. Dani hrvatskoga pučkoga teatra u Hercegovcu. O tom gostovanju ćete moći detaljni izvješćaj preštati u sljedećem broju Hrvatskoga glasnika.

-Tiho-

Dede-babe na plajgorskom fašenjku

Dokle su se na Undi, Prisiki, Hrvatskom Židanu pretprošle subote norili, šalili, zbogomdali fašenjku u različiti mesopusni prošecija, fašenjsku nedilju su mogli svečevati Plajgorci sa svojim jedinstvenim običajem, tako nas je bar obavijestio poglavar sela Vince Hergović. Dede-babe znova su pohodili stane s ovimi riči: „Dede-babe, guska nese jaje, mesopust prohaje, korizma dohaje. Ki će s nami pirovati, ni ga treba milovati. Huj-huj...” Maskirani Plajgorci u pratnji muzike su išli od stana do stana i svakoga stanovnika ovoga maloga naselja su razveselili na trenutak. U kulturnom domu jur dopodne se je začelo kuhanje gujaša, čuda ljudi je bilo najgerasto na mjesnu atrakciju, ki su pak kasnije pojeli ostatak gujaša, a i grofuli su došli na vrime, zahvaljujući marljivim ženskim rukam. Zadnja fašenjska nedilja tako je minula u složnom zajedničtvu i beskrajnom veselju, i u ovom djelu sridnjega Gradišća.

-Tiho-
Foto: Vince Hergović

PEČUH – Prigodom ponovnog pokopa humanista, pjesnika Janusa Pannoniusa uprava Muzeja Janusa Pannoniusa potkraj 2008. raspisala je natječaj u pisanju epigrame pod naslovom „Merész mandulafácska” (Hrabri mali badem), time promičući stvaratelje da s osam redaka daju počast Janusovu duhu, kako bi se u frapantnim djelima pronašla šansa, u prenesenom značenju „cvijeta malog badema” u zimi 2009. g. Do kraja prošle godine na natječaj je pristiglo više od 150 radova: poznatih pjesnika i nepoznatih stvaratelja zajedno. Ocjenjivački sud od tri člana, na čelu s pjesnikom Lászlom Bertókom, dobitnikom Kossuthove nagrade, donijet će odluke do početka travnja.

U Pustari vjenčali se Mariška i Lajček

Organiziranjem «Pomurskog fašenka» 21. veljače u Pustari, žitelji naselja činili su nešto nezaboravno u svojoj regiji. Malo naselje sa 680 žitelja pokazalo je da je prava zajednica u kojoj su ljudi velikodušni, gostoljubivi, društveni, veseli, spremni na posao i da cijene svoje stare hrvatske tradicije i običaje.

Premda se već nalazimo u korizmenom razdoblju koje počinje od Čiste srijede ili Pepelnice, još su uvijek nezaboravni događaji fašničkih događanja u Pomurju.

Šarene, vesele fašničke priredbe zahvatile su i pomurska naselja. Kako to već biva, započelo je s «Lakovnim četrtkom» kada su Kamanove gorice blizu Sumartona, Šandorica blizu Mlinaraca i Pustare odzvanjale od pjesme, smijeha žena. Zatim je slijedio «Fašenk».

Pomurski fašenk je ove godine priredila pustarska Hrvatska manjinska samouprava, na čelu s predsjednicom Marijom Vari.

Na priredbu se odazvalo umalo 120 gostiju iz Letinje, Mlinaraca, Sepetnika, Kaniže, Serdahela, Sumartona i Pustare, u raznim maskama, i okupljali se kod doma kulture kako bi se uredili u svadbenu povorku, kao što je nekoć bio običaj za fašnik. Zašto to, ispričivale su mi starije žene:

– *Negda so svati bili vek zimi, pak so mlade dekile morale za mož ito do Fašenka, koja dekila neje našla moža, ona je ostala stara dekila, zato se i popevalo*

*Fašenk, fašenk, kurvin sin,
se si dekile oženil,
samo mene si ostavil
v babinem kotu,
sem deklam na špotu.*

Djevojke koje se nisu uspjele udati, njih su pomalo ismijavali na fašniku, pa su muškarca obukli u mladu, a ženu u mladoženju, i odigrali svadbu. Tako je bilo i u Pustari. Krenula je svadbena povorka po selu i bandisti s mladencima Gaborom Marićem, «nevjestom», i s Katalin Vegvari, «mladoženjom». Pratile su ih opatice, crkinje, Cigani, šerifi, zvijeri i druga neobična živa bića, a mještani na ulicama pljeskali im, nudili ih pićem, kolačima. Na kraju povorke pred domom kulture priređeno

Svati

je vjenčanje. «Mariška Prdevc» i «Lajek Fingo» obećali su jedan drugom vjernost pred «župnikom» Stjepanom Karpatijem, koji ih je vjenčao na hrvatskom jeziku, i nastavilo se veselje s plesom i izrezanjem cere, baš kao na pravoj svadbi.

Dok su se neki veselili i plesali, kuharice su u kuhinji pekle krafne. Teta Katica Kuzma odala je tajnu finih krafni, tj. uštipaka: treba u njih staviti istučeni bjelanjak. No osim krafni bilo je i drugih kolača, što su ispekle članice pjevačkoga zbora. Povodom regionalne priredbe Ladislav Prekšen posebnom etiketom je flaširao svoje vino koje su dobili u poklon sve ekipe, jednako i keramiku s natpisom *Pomurski fašenk 2009.*

Veselje je okupilo mnoštvo gledatelja, čemu se predsjednica manjinske samouprave vrlo radovala:

– *Nakon uspješne priredbe berbene povorke, koju smo organizirali zajedno s Mlinarcima, hrabro smo se prihvatili organiziranja te priredbe, naime vidjelo se da su ljudi željni takvih druženja. Jako mnogo ljudi nam je pomoglo, samo su dolazile žene s tacnom kolača, pomagale u kićenju doma kulture, u pečenju krafni, kuhanju gilaša, netko je ponudio vino, te zajednički rad još više je ojačao našu zajednicu. Iznenadilo me je i to da je bilo mnoštvo mladih. Sretna sam da su se svi dobro osjećali – reče gđa Vari.*

Beta

Vjenčanje Mariške i Lajčeka

MOHAČ – U okviru Razvojnoga plana nove Mađarske i Operativnog programa južnog Zadunavlja putem natječaja za izgradnju nove zgrade Muzeja "Dorottya Kanizsai" u Kisfaludyjevoj ulici, dodijeljeno je 270 milijuna forinta za ulaganje ukupne vrijednosti 300 milijuna. Prigodom tiskovne konferencije održane 20. veljače u županijskom sjedištu, uz ostalo, naglašeno je da će se kao rezultat regionalnog razvoja za programe Europska prijestolnica kulture - Pečuh 2010 ostvariti novi izložbeni prostor veličine 1226 četvornih metara.

Etnografski i povijesni muzej grada Mohača dobit će tisuću četvornih metara korisnog prostora, a dat će mjesta za pet stalnih tematskih izložaba: Mohač od prapovijesti do oslobođenja od Osmanlijskog Carstva; Povijest grada od oslobođenja; Višenacionalni Mohač; Pohod mohačkih bušara; Prirodopis, povijest i etnografija Hrvata, Slovenaca i Srba u Mađarskoj. Osim toga bit će mjesta i za prigodne izložbe. Radovi izgradnje započet će ovoga ljeta, a završit će iduće godine.

MOHAČ – Šokačka čitaonica i TS „Šokadija” pokrenuli su klupske večeri s plesačnicom, koja je prvi put upriličena u petak, 16. siječnja, a održavat će se mjesečno jedanput. Od 19 do 20 sati osnovnoškolce i srednjoškolce podučava Beata Janković, a od 20 sati plesačnicu za odrasle vodi Stipa Bubreg. Organizatori i domaćini u prvom redu žele oživiti šokačke plesove, ali će se plesati i na bunjevačko-hrvatske, makedonske te srpske melodije. Plesačnice će se obogatiti i pozivanjem gostujućih koreografa i orkestrara. Za djecu i mladež ulaz je slobodan, a za odrasle 300 Ft. Organizatori srdačno pozivaju sve zainteresirane.

BARANJKI TROKUT – Taj kraj čeka na UN-ovo rješenje. Pošto je u Hortobágyu, Kiskúnságu, Nežiderskom jezeru, Aggteleku i Pilisu utemeljen rezervat biosfere, u skoroj budućnosti očekuje se to i u Baranjskom trokutu. Za naslov zajedno se natječu uprava Nacionalnog parka Dunav-Drava i Nacionalni park Balaton-Sredogorje s hrvatskim organima zaštite okoliša. Naslov koji dodjeljuje UNESCO buhvača takvo područje na kojem se čuvaju razni prirodni ekološki sustavi, odnosno njima slični, unutar toga vrste biljaka i životinja, njihova genetička rezerva. Veći dio planiranog rezervata bilo je poplavno područje Dunava i Drave, gdje su se odvijala gospodarenja, kao gospodarenje poljima na poplavnom području i voćarstvo.

Mohačke maškare, „bušari” u Budimpešti

U organizaciji Budimske glazbene kuće Fonó, koja od 1995. g., kao civilna udruga posvećuje svoje djelovanje očuvanju originalnih mađarskih glazbenih, folklornih izvora, odnosno pokusnim karakteru predstavljanja glazbenih žanrova i njenih sposobnih, obdarenih predstavnika džez-glazbe, što znači da je tijekom svoga opstanka uspjela izboriti široki prestiž i priznanja. Naime u njenom aranžmanu je predstavljeno preko šest stotina raznoraznih muzičkih i programskih formacija, počam za najmlađe, likovno-umjetničkih postavki, folklornoglavbenih masovnih plesačnica, ne samo uz pomoć tuzemnih već i inozemnih stručnjaka. Tako su objelodanili preko 180 glazbenih ploča koje u 17 zemalja prezentiraju ovu mađarsku kulturu. Godine 2000. joj je sa strane Glavnogradske samouprave uručena Nagrada Pro cultura urbis, a 2006. Milenijska nagrada.

Ovaj kraći uvod je čitateljima namijenjen radi toga da bi imali što bolji uvid zašto je u pokladnim danima, točnije 13. veljače o. g., prvi put došlo do gostovanja mohačkih bušara koje su ovoga puta predstavljali muško članstvo svima nama poznatog folklornog kulturno-umjetničkog folklornog društva «Zora» iz Mohača.

Spektakularni mimohod mohačkih bušara – s početkom u 14 sati – imali smo sreće pratiti od Ulice Duna (V. okrug), duž južnoga dijela budimpeštanskog šetališta u Vackoj ulici. Bila je to odista zanimljiva zabava tijekom koje je više stotina znatiželjnika, napose inozemnih turista, svojim fotoaparati- ma za sebe nastojalo ovjekovječiti dosada neviđeni čudovišni ophod bušara sa nakaradnim obrazinama, drvenim „larfama”, maskama, obučene u izvrnute bijele ovčje kožuhe, spodobne koje su sa svojim „škrepetaljkama” – kaže se i „čegrtaljka” pa i „klepka” – uz nerazgovjetne, neartikulirane glasove, stvarajući neobičnu „larmu”, viku i galamu, ovoga puta uz tamburašku pratnju „Orašja” Ladislava Kovačevića iz Vršende, djelovali možda i zastrašujuće, bar što se dječjeg svijeta tiče. Bušare su u autentičnim, originalnim šokačkim nošnjama, uz izvođenje naših narodnih kola, pratili članovi KUD-a „Zora”.

Najpovoljnije mjesto za ples gostiju iz Mohača, a tako i za snimanje sa strane masovne publike, odgovarao je tzv. Vámtér, na kraj Vacke ulice, kod mosta Szabadság. Da bi se postigao što veći efekt, voditelji ophoda bušare i plesače su povelili čak i u glavnogradsku najveću tržnicu gdje su također završale tambure i povelilo se kolo. Nakon kraće stanke u tržničkom prostoru, povorka mase i bušara je nastavila svoj put i oko 17 sati završila svoj mimohod u Rádayjevoj ulici (IX. okrug).

Dakako, program je od 18.30 nastavljen u središtu Fonóa (XI. okrug, Sztregova 3), i to otvaranjem izložbe fotografija «Buše iza maski». Izložbu je otvorila autorica, etnograf Pečuškog sveučilišta te znanstveno-kulturnog instituta gđa Tünde Minorics.

Od 19 sati, uz predvodnje KUD-a „Zora” Stipana Darašca, nazočna mladež baš kao i stariji dio publike, mogao se upoznati, odnosno naučiti najkarakterističnije elemente hrvatskih (šokačkih) narodnih plesova. Mohačani su ovaj put predstavili i drevne običaje šokačkih Hrvata, a na koncu večeri u okviru – također masovnog sudjelovanja – na veliko zadovoljstvo organizatora i nazočnih, uza spomenuti tamburaški sastav „Orašje” održana je šokačka plesačnica.

m. d.

Više od trideset tisuća posjetitelja

Pohod bušara u Mohaču

Skupina bušara mohačke Šokačke čitaonice „Poklade” predstavila se na otvorenoj sceni ispred milenijskoga spomenika

U podunavskom gradiću Mohaču, od 19. do 24. veljače priređen je Pohod bušara, tradicionalna pokladna i kulturna manifestacija kojom se obilježava završetak pokladnih događanja, odnosno zime, i najavljuje početak korizmenog razdoblja, dolazak proljeća. Na europski i svjetski poznatom pokladnom festivalu s jedinstvenim i prepoznatljivim bušama, s međunarodnom smotrom folklora s više samostalnih i zajedničkih nastupa domaćih i gostujućih KUD-ova, prije svega iz prijateljskih gradova, među njima i iz Belog Manastira iz Hrvatske, zatim iz Francuske, Njemačke, Poljske i Turske, te uz brojne popratne sadržaje, izložbe, sajmove i drugo, u pohodu bušara i ove je godine sudjelovalo 25 bušarskih skupina i više od 300 bušara. Nekadašnji šokački običaj, već desetljećima priređuje se kao velika gradska manifestacija u organizaciji gradske samouprave, ali je među suorganizatorima vrlo bitna uloga udruga i ustanova šokačkih Hrvata u Mohaču, Hrvatske manjinske samouprave, Šokačke čitaonice i njezine bušarske skupine Poklade, Tamburaškog sastava Šokadija i Dječje plesne skupine, TS Orašje te dvaju mjesnih KUD-ova: «Mohač» i «Zora» s Vade, kako je bilo i ove godine. Kako je uz ostalo naglašeno, ova bi se manifestacija zbog svoje duge tradicije i umjetničke vrijednosti, od sljedeće godine trebala održavati pod pokroviteljstvom UNESCO-a, čiji su promatrači pratili događaje ove godine.

Kao što je uobičajeno, Pohod bušara počeo je na «male poklade», povorkom dječjih bušara, jankela, a osim drugih, na otvorenoj

pozornici na Széchenyievu trgu nastupila je i dječja skupina Šokačke čitaonice u izvornoj šokačkoj nošnji, s mohačkim dječjim igrama i plesovima. U Muzeju „Dorottya Kanizsai”, s početkom u 17 sati, otvorena je tematska izložba *Stare bušarske larfe* (o izložbi opširnije u drugom napisu). Već po običaju, u 18 sati održana je i godišnja Skupština udruge «Šokačka čitaonica».

U petak je u Kossuthovu domu kulture svečano otvorena suvremena izložba rezbara mohačkih larfa i slikara Istvána Kedvesa, a u subotu i tradicionalna narodnosna i hrvatska plesačnica.

Središnji dio programa priređen je u nedjelju, 22. veljače, u središtu grada, na glavnom trgu i okolnim ulicama, gdje se održavao cjelodnevni program. Tradicionalni sajam narodnog obrta u pješačkoj zoni, a u mjesnom Kossuthovu kinu prije podne održan je kulturno-umjetnički program uza sudjelovanje domaćina, Dječje plesne skupine iz Šokačke čitaonice, te KUD-ova iz Belog Manastira, Suze, Šatorišća i njemačkog Babraca.

Gradonačelnik József Szekó i predsjednica Hrvatske samouprave grada Mohača Marija Barac Nemet primili su u Grdskoj kući goste i uzvanike iz prijateljskih naselja, među njima i Belog Manastira, te treću konzulicu Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Katju Bakiju. Nakon objeda domaćini i gosti s balkona Gradske kuće pratili su dolazak i okupljanje bušarskih povorki, i druge, već tradicionalne sadržaje, bušarsku prisegu, prigodni kulturni program i gradona-

Šokački su bal pozdravili Katja Bakija, treća konzulica za obrazovanje, kulturu i znanost Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, József Szekó, načelnik grada Mohača, i Marija Barac Nemet, predsjednica mohačke Hrvatske samouprave
Foto: Gabriella Schindl

čelnikove pozdravne riječi, a potom i pokladnu zabavu i paljenje lomače. Kod milenijskog spomenika na obali Dunava, bušarska skupina Šokačke čitaonice „Poklade” u nedjelju popodne predstavila se plesom u pratnji TS Šokadija, a okupljeno mnoštvo priključilo im se u plesu i bučenju. Istodobno u lučkome pristaništu pušten je pokladni lijes s kompe na vodu.

U domu kulture navečer od 21 sat program je nastavljen „Šokačkim balom” u organizaciji Hrvatske samouprave u Mohaču. U nazočnosti domaćice, predsjednice Hrvatske samouprave Marije Barac, nazočne su pozdravili Katja Bakija u ime Generalnog konzulata i mohački načelnik József Szekó.

U svom obraćanju gostima Katja Bakija izrazila je zadovoljstvo što Hrvati u Mohaču čuvaju svoju baštinu i poštuju svoje duhovne vrednote kroz brojne programe i aktivnosti, u suradnji s gradom i ostalim manjinskim udrugama i organizacijama, što je najbolji залог njihovoj budućnosti i očuvanju samobitnosti.

Gradonačelnik Szekó naglasio je kako su buše drevni običaj Hrvata Šokaca koje su oni donijeli i očuvali tri stoljeća u ovom području, a postale su dio tradicije svih koji tu žive, i po njima je Mohač poznat u Europi kao domaćin vrijedne kulturne manifestacije koja bi trebala dobiti pokroviteljstvo UNESCO-a. U nastavku programa nastupio je KUD Mohač, a zabavni je dio nastavljen uz Orkestar Orašje.

Na pokladni ponedjeljak, u dvorištu Šokačke čitaonice položeni su vijenci kod spomen-ploče „šokačkog slavlja” Anke Kršić, upriličen je obilazak domova na Kolišću i okolnim ulicama.

U utorak predsjednik Čitaonice Đuro Jakšić goste i bušare pozvao je na zajednički ručak. Okupljanjem na Kolišću, povorkom i plesom bušara, te nastupom KUD-a Zora i paljenjem pokladnog lijesa na lomači na Széchenyievu trgu završio je ovogodišnji pohod bušara.

S. B.

PEČUH – Korizmena sveta misa na hrvatskom jeziku će biti 15. ožujka (nedjelja) u 11 sati u crkvi Svetog Augustina. Misu predvodi velečasni Ladislav Bátor.

HARKANJ – Dana 13. veljače u tamošnjem domu kulture priredena je plesničica na kojoj je svirao Orkestar Vizin. Plesačnici se odazvao velik broj posjetitelja, a svirala se hrvatska i makedonska glazba. Plesove je sa sudionicima uvježbavala Vesna Velin. Plesničica u Harkanju ustrojena je i 27. veljače, ovoga puta s Kujinčanima, s KUD-om Ladislava Matuška i orkestrom Društva.

PEČUH – Svakoga posljednjeg petka u mjesecu, na tradicionalnoj plesničici u pečuškom Domu mladeži svira Orkestar Vizin. Plesničica obično počinje u 19 sati i 30 minuta. Tako je to bilo i 27. veljače. I ovoga puta okupio se lijep broj plesača željnih dobre glazbe i plesnih koraka koje sa sudionicima plesničice uvježbava Vesna Velin.

OSIJEK – U Županijskoj komori Osijek 24. veljače održan je sastanak mađarskog izaslanstva što su ga činili predstavnici Zračne luke Pécs-Pogány, grada Šikloša i Baranjske županije s predstavnicima Zračne luke Osijek, ŽK Osijek, Grada Osijeka i Osječko-baranjske županije. Teme sastanka bile su razmjena iskustava dviju zračnih luka, njihova rentabilnost, vlasnički ustroj, očekivanja vlasnika, povrat uloženi sredstava, što vlasnici čine kako bi zračna luka bila unosna, što čine kako bi stupili u dodir s međunarodnim aviokompanijama...

SEGEDIN – U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave toga grada i Hrvatsko-mađarske udruge „András Dugonics”, u Segedinu je 27. veljače u Županijskoj i gradskoj knjižnici „Károly Somogyi” otvorena izložba naslova Boje Jadrana. Izložbu je otvorio ravnatelj predstavništva Hrvatske turističke zajednice u Mađarskoj Marin Skenderović.

BUDIMPEŠTA – Nacionalno kazalište plesa Nemzeti Táncszínház ove godine deveti put organizira, od 16. do 30. travnja, plesni festival povodom Svjetskog dana plesa. U kazališnoj dvorani kuće 16. travnja predstavlja se nacionalni profesionalni folklorni ansambl narodnih plesova i pjesama Hrvatske Lado, osnovan 1949. godine. Program Lada, u sklopu Plesnog foruma 2009, počinje u 19 sati, i to pod naslovom od Panonije do Jadranskog mora.

Veseli Podravci

Dr. Istvána Gyenesi, ministar samouprava u društvu gradonačelnika Barče Ferenc Feigl

Tradicionalni deseti Hrvatski bal u Barči, u organizaciji tamošnje naše samouprave, izrastao je u proteklim godinama u bal koji privlači Hrvate iz cijelog Šomođa, pa i šire, zapravo možemo slobodno kazati: to je istinski hrvatski županijski bal i mjesto okupljanja za koji s pravom njegovi sudionici vele kako je to najbrojniji bal takvog karaktera (s večerom) u Mađarskoj. Tako se i ove godine u prostorima športske dvorane barčanske srednje škole Dráva Völgye okupilo četiristotinjak gostiju, koje je u ime organizatora bala, Hrvatske samouprave grada Barče, pozdravila njezina predsjednica Jelica Čende. Među uvažanim gostima mogla je pozdraviti dr. Istvána Gyenesia, ministra samouprava, koji je dugi niz godina, tijekom četiriju samoupravnih ciklusa bio predsjednik Skupštine Šomođske županije; potom načelnika grada Barče Ferenc Feigla, predsjednika Skupštine HDS-a Mišu Heppa, treću konzulicu za obrazovanje, kulturu, znanost Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Katju Bakiju te mnoge druge uzvanike, a prije svega naše Hrvate Podravce iz cijeloga Šomođa i Podravine do Pečuha i Serdahela, Šeljina i dalje. U uvodnom dijelu programa svojim nastupom goste bala obradovao je Ženski pjevački zbor Korijeni iz Martinaca. Naše su Hrvatice i ovoga puta u izvornim narodnim nošnjama i svojim osebujnim nastupom, kojim svakom prilikom pokazuju visoku razinu njegovanja narodne pjevnice baštine podravske Hrvata, očarale publiku. Ništa manje uspjeha nisu imali gosti iz Bjelovara. Klapa Bjelovar pokazala je svima kako se ne samo u Dalmaciji može zavidno njegovati i izvoditi „dalmatinska pisma i rič kroz pismu”. Na trenutak sve nas su svojim glasovima odnijeli na prekrasne obale najljepšega mora na svijetu. Klapa pod vodstvom Vedrana Milića redoviti je sudionik poznatoga glazbenog fes-

tivala «Pjesme Podravine i Podravlja» koji se svake godine održava u Pitomači. Još jedan sastav te večeri stigao je u Barču iz Pitomače: tamburaški sastav Licitari, čiji je zadatak – zajedno s KUD-om Podravina i s Orkestrom Vizin iz Pečuha – bio zabavljati goste do ranih jutarnjih sati.

Veselo društvo nakon ukusne večere osvojilo je do posljednjega mjesta plesni podij. Sreli su se stari prijatelji, neki od njih nisu se vidjeli od posljednjega barčanskog Hrvatskog bala, time je i veselja te razloga za priču i druženje bilo napretek. I tako sve do izvlačenja bogate tombole, za koju su se pobrinuli mnogobrojni sponzori, točno u ponoć. Veselja je bilo obilno, a najviše se radovala sretna dobitnica glavne nagrade Martinčanka Đurđa Sigečan koja je osvojila tjedan dana odmora u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata iz Mađarske „Zavičaj” u Vlašićima na otoku Pagu. I nakon tombole nastavljeno je podravsko balsko veselje koje je potrajalo do ranih jutarnjih sati, a najizdržljivije je teško bilo odvesti iz zajedničkoga hrvatskog kola.

Branka Pavić Blažetin

Mesopusna prošecija u Hrvatskom Židanu

Rožica Rumena i Klinčac Gusti su se skupazeli polag fašinjske zapovidi

Zadnje fašenjske subote smo bili pozvani na veselje u Hrvatski Židan; iako je med lugi zemlju prema sjevernom Gradišću jur dost gusto pokrio snig, ali volju od beskrajne fešte ni zima ni bijeli nebeski blagoslov nisu mogli zeti. Pri kulturnom domu se je skupilo šareno mnoštvo. Moramo priznati da svati su sami pri sebi dost zanimljivi bili, početo od raubarov, fratrov, andjelov, ranjenikov, brojnih Ciganic sve do svakarčkovih kriminalcev ki su pak mirno stali u red mesopusne prošecije, skupa s velikani crikvene općine. No i to smo upametzeli kako su Krizmanić gospodin gustokrat povlikli malu flošicu ku su si u žepu držali, gvišno s vračtvom za gut, a to pak nikako nij moglo škoditi u ovakovi minusi koji su letili u židanskom luftu cijelo otpodne. Prava ruka od farnika, fratar Ravadić „sa svetom pemzlicom“ je posvetio svaku hižu i znatiželjne stanovnike ako su se pojavili u obloku. Na čelu šerega je išao babac Zoltan Keresteš ki ni zama u državi svagdir poznati muzikant, tako zna vikati čujuju da polig njega još i človik će se ugluhnuti. A što bi rekli za mladoga para da nas Bog ne kaštiga? Zaručnica visoka kot lojtra sa švengom na glavi i zamotana u bijelo, a mladoženja mali, skromni, lako morebit da i nimi, s takovimi zubi, citirano u originalu od fratra Ravadića, „da bi mogao lako i pauka od nuglja vangristi“. On nam je povidao u povorki da u staru dob kad za fašenjsko vrime nije bilo

prisega, onda su seoski ljudi načinjili šalnu prisegu, kot i sad, i kih 70 svatov je skupadošlo na ovo međunarodno svečevanje. Pišem međunarodno jer Škoti, Afrikanci, Meksikanci, Arapi i bogzna još koliko fele nacije je došlo u Gradišće. Na red je pazila policajka, na ku su se kasnije i prevec tužili Židanci jer svakoga je za svaku malenkost kaštigala, kako je ispalo pravoda ne prez razloga. Dohotki od kaštigov idu u državni budžet mer se je položaj policijov katastrofalno pogoršao, otkidob se uzniki nek simo-tamo bižu kot ta jedan u Židanu, pod brojem 283. Iako su gusto padale pahuljice, u svakoj ulici smo morali zastati na grofljine, kolače, vino ili žgano. Babac Zoltan Keresteš se nije turobio zavolj vrimenta, rekao je, bar se človik ne poti, a i dobro dojde židansko žgano u svakom hipcu. Za dvi ure smo do crikve zašli, a na štiga privrimeni dušobrižnik pozvao je svoje vjernike na pažnju i k ceremoniji. Rožica Rumena i Klinčac Gusti vječnu vjernost su si obećali jedno drugomu pred mnoštvom, i ruke su im bile svezane in nomine mesopus-tus. Jedan tanac pred crikvom, i svadbena povorka je dalje maširala kad zato se je šikalo dospiti i na pir u kulturni dom, kade su se jur Židanski bečari navlačili s instrumenti. Bojsek sve do kasnu noć, dokle su se časni gosti od izmučenosti polako razlašli.

-Tiho-

VIROVITICA – U tom je gradu 24. veljače održan 2. Sastanak Hrvatsko-mađarske radne skupine za prekograničnu suradnju jedinica mjesne samouprave. Na sastanku su stručnjaci dviju država prikazali projekte važne za Podravsku regiju, od gospodarstva preko energetike do turizma.

POTONJA – U samom središtu toga sela uskoro će mjesna samouprava urediti park. Načelnik Tamás Reisz kazuje kako je samouprava radi toga predala natječaj. U skladu s racionalnim gospodarenjem, samouprava je i lani uspjela unijeti nove sadržaje u javni život ovoga malog podravskog naselja. Trećina seoskoga proračuna ostvarena je putem raznoraznih natječaja, a dobivena sredstva upotrijebljena su za razvoj naselja. Tako je mjesna samouprava obnovila prekrasnu seosku knjižnicu s veoma lijepim fondom knjiga, zamijenila dosadašnji seoski autobus novim. Sve su to ulaganja vrijedna osam milijuna forinti

PEČUH – Od 6. do 8. ožujka u gradskoj Športskoj dvorani "Dezső Lauber" održat će se tradicionalni, 14. Sajam turizma i putovanja u organizaciji Pečuško-baranjske trgovačke i gospodarske komore i Fair Expo d. o. o. Sajmu će sudjelovati stotinjak izlagača iz zemlje i inozemstva, tako i iz Hrvatske, a posebni gost Sajma bit će talijanska regija Lazio.

BUDIMPEŠTA – Na jednom od najvećih sajmova ovoga dijela Europe, Utazás 2009, 1. ožujka, u sklopu predstavljanja Baranjske županije, na sajmu su imali koncerte i dva hrvatska orkestra iz Baranje: Vizin i Šokadija. Oni su najprije nastupili u paviljonu A kao predstavnici Hrvata u Mađarskoj, te su zabavljali nazočnu publiku hrvatskom i makedonskom glazbom, kako bi istoga dana u paviljonu G imali nastup u sklopu turističkog predstavljanja Baranjske županije svirajući glazbu iz bogate baštine Hrvata u Mađarskoj.

BUDIMPEŠTA – U sklopu Proljetnog festivala koji se održava u Budimpešti od 20. ožujka do 5. travnja, bit će održan niz glazbenih, kazališnih, plesnih, filmskih i književnih priredaba. Jedna od njih je međunarodna konferencija knjigoizdavačkih kuća 29. ožujka u Književnome muzeju "Petőfi". Među predstavnicima devet izdavačkih kuća iz svijeta bit će i Fraktura iz Hrvatske. Tema je konferencije Šansa suvremene lijepe književnosti u Europi.

Godišnjica Saveza Slovaka u Mađarskoj

U Budimpešti je siječnja priređena svečanost u povodu 60. obljetnice utemeljenja Saveza Slovaka u Mađarskoj. Na svečanosti je sudjelovao i Ferenc Gémesi, stručni tajnik Ureda premijera za manjine i nacionalnu politiku. Vladu Slovačke Republike predstavljao je zamjenik premijera Dušan Čaplavič. Na jubilarnoj svečanosti krovne civilne udruge Slovaka Ferenc Gémesi, uz ostalo, reče kako njezina povijest odražava i 60 godina manjinske politike u Mađarskoj. Savez Slovaka u svojim počecima utemeljen je kao jedina politička organizacija, prema odnosima tadašnjega vremena. Ispunio je svoje zadaće, koje su izmijenjene donošenjem zakona o pravima nacionalnih i etničkih manjina iz 1993. godine. Otada on ima organizacijsku zadaću na polju kulture i obrazovanja. Stručni tajnik Ureda premijera nadalje reče da civilna udruga kao snaga koja okuplja zajednicu opravdano postoji i danas. Dušan Čaplavič, uz ostalo, reče kako slovačka manjina u Mađarskoj može računati na pomoć Republike Slovačke, posebno na obrazovnom i kulturnom polju, jer to može biti prednost za obje zemlje. Istodobno je izrazio žaljenje što su nacionalne manjine u Mađarskoj i brojčano i po identitetu jednako oslabljene. Vlada čini sve za njihovo ponovno jačanje. Njegovanje identiteta i običaja važno je i zbog toga što je snaga jedne države upravo u šarenilu jezika. Osobito je tako otkada su obje zemlje članice Europske Unije – naglasio je zamjenik slovačkoga premijera.

EKOLOŠKI KVIZ „LIJEPA NAŠA“

U suorganizaciji Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH, Agencije za odgoj i obrazovanje te Udruge „Lijepa naša“ će se 12.-14. (četvrtak-subota) ožujka 2009., u Trogiru održati Ekološki kviz "Lijepa naša" za učenike hrvatskih škola i/ili odjeljenja iz susjednih i bližih zemalja u kojima Hrvati predstavljaju autohtonu i/ili značajnu i priznatu etničku zajednicu. Na natjecanju će sudjelovati i učenici budimpeštanske Hrvatske osnovne škole: Marko Kovač 8.r., Nerina Petrevszky 8. r., Danijel Čičak 7. r., Petra Beloberk 7. r. Anita Dvoržak 7. r. te izaslanstvo HOŠIG-a Anica Petreš Nemeth, ravnateljica i Ana Gojtan, doravnateljica.

Bunjevačko prelo na Vancagi

U organizaciji Vancaškoga kulturno-prosvjetnog središta u subotu, 21. veljače, priređeno je i Bunjevačko prelo, u školskoj sportskoj dvorani koja je ispunjena do posljednjega mjesta. Nakon „bunjevačke himne“ Kolo igra, tamburica svira koju su izveli učenici tamošnje škole, okupljene je pozdravio ravnatelj škole Joso Ostrogonac, zaželjevši svima dobru zabavu, a zahvalivši svima koji su pridonijeli organizaciji i nagradama za tombolu. Ujedno je

najavio i prigodni kulturni program u kojem su nastupili učenici škole s bunjevačkim dječjim igrama, plesovima i pjesmama, te gostujući KUD „Rokoko“ iz Čikerije, koji je prikazao splet bunjevačkih i baranjskih šokačkih plesova u pratnji orkestra „Čabar“ iz Baje. Zaigralo se i bunjevačko kolo, ono „na dvi strane“, a za dobro raspoloženje uz domaći orkestar pobrinuo se još i Gravia band iz Bačkog Brega. Veselica je potrajala do zore. S. B.

Foto: Vesna Velin

Čista srido, alaj si nam blizu..."

Kako bi se još zadnji put, prije korizme razveselile, članice Ženskoga pjevačkog zbora „August Šenoa“ 22. veljače u okruženju svojih muževa, prijatelja i djelatnika Kluba, te uza svirku Orkestra Vizin proslavile su zadnje pokladne dane. Našlo se ovdje i finih kolača, a i dobrih vina. Orila se pjesma, a zaplesalo se i kolo. Veselilo se sve do kasnih sati. Na kraju večeri svatko je otišao svojoj kući zadovoljan, u nadi da se i dogodine budu veselili. Dobro raspoloženje prikazuju i slike koje su napravljene na zabavi.